

T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

BALIKESİR SU VE KANALİZASYON İDARESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

2024 YILI
SAYIŞTAY DENETİM RAPORU

Ekim 2025

Tel : 90 (312) 295 30 00
Fax : 90 (312) 295 48 00

www.sayistay.gov.tr
sayistay@sayistay.gov.tr

İnönü Bulvarı No: 45
06520 Balgat-Çankaya/ANKARA

İÇİNDEKİLER

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ	1
2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU	7
3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU	8
4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI	8
5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	9
6. DENETİM GÖRÜŞÜ	10
7. DENETİM BULGULARI	10
8. EKLER	45

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1: Personel Durumu	3
Tablo 2: 2024 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu	4
Tablo 3: 2024 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu	4
Tablo 4: 2024 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu	5
Tablo 5: Bütçe Gelirlerinin 3 Yıllık (2022-2024) Seyri	5
Tablo 6: Bütçe Giderlerinin 3 Yıllık (2022-2024) Seyri	5
Tablo 7: BASKİ'nin Doğrudan Hissedarı Olduğu Şirket	6
Tablo 8: İlçe Belediyelerine Aktarılmayan Eysel Katı Atık Bedelleri	12
Tablo 9: 2016-2018 Yılları ÇTV ve Eysel Katı Atık Bedellerinden Yapılan %5 Hizmet Bedeli Kesintisi ..	14
Tablo 10: 2014-2024 Yılları Arasında Yapılan İçme Suyu ve Kanalizasyon Tesisi Harcamaları	18
Tablo 11: Damga Yılı İtibari ile Su Sayaçlarının Sayısı	27
Tablo 12: Mekanik Soğuk Su Sayacı Alım İşi İhalesinde Verilen Teklifler (1)	35
Tablo 13: Mekanik Soğuk Su Sayacı Alım İşi İhalesinde Verilen Teklifler (2)	35

KISALTMALAR

AŞ	Anonim Şirket
BASKİ	Balıkesir Su ve Kanalizasyon İdaresi
ÇTV	Çevre ve Temizlik Vergisi
DSİ	Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü
İKN	İhale Kayıt Numarası
İSKİ	İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi
KDV	Katma Değer Vergisi
MKE	Makine ve Kimya Endüstrisi Kurumu
YİĞŞ	Yapım İşleri Genel Şartnamesi
TL	Türk Lirası

BULGU LİSTESİ

A. Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular

Herhangi bir denetim bulgusu tespit edilmemiştir.

B. Diğer Bulgular

1. Abonelerden Tahsil Edilen Evsel Katı Atık Bedellerinin İlgili Belediyelere Zamanında Aktarılmaması
2. İlçe Belediyeleri Adına Yapılan Evsel Katı Atık ve Çevre Temizlik Vergisi Tahsilatlarından Hizmet Bedeli Adı Altında Yapılan Kesintilerin İade Edilmemesi
3. Atıksu Gelirlerinin Yarısının İleri Atıksu Arıtma Tesislerinin Kurulması ve İşletilmesi İçin Ayrılmaması
4. Kanalizasyon ve Su Tesisleri Harcamalarına Katılma Payının Alınmaması
5. Vefat Eden Abonelerin Aboneliklerinin Feshedilmeyerek Kullanıma Kapatılmaması
6. İşçilerin Yıllık Fazla Çalışma Saati Sınırının Aşılması
7. Hurda İşlemlerinin Sağlıklı Bir Şekilde Yürütülmesini Sağlayacak Hurda Yönetim Sistemi Kurulmaması
8. İnternet Haberleri İçin Yayın Bedeli Ödenmesi
9. Kullanım Süresi Dolan Su Sayaçlarının Yenilenmemesi
10. İdarece Başka Kamu Kurumlarının Görev Alanına Giren İşlerin ve Hizmetlerin Yüklenilmesi
11. İdarenin Görev Alanına Girmeyen Alanlarda Çeşitli Yapım İşlerinin Yapılması
12. İdare Tarafından Feshedilen Mal Alımı İşİ Sonrasında İdarenin Uğradığı Zarar ve Ziyanın Tazmini İçin Dava Açılmaması
13. Yapım İşinin Sözleşmeye Uygun Olmayan Bir Şekilde Tasfiye Edilmesi
14. Yeni Su Aboneliklerinde Piyasadan Temin Edilen Standartlara Uygunluk Sağlamayan ve Kalibrasyonu Tam Olmayan Su Sayaçlarının Kullanılması

15. Yapım işi kapsamında tanzim edilen Yeni Birim Fiyatların usulüne uygun olarak belirlenmemesi

16. İşçilerin Birikmiş Yıllık Ücretli İzinlerinin Kanuna Uygun Olarak Kullandırılmasına İlişkin Tedbirlerin Alınmaması

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ

1.1. Mevzuat ve Görevler

Balıkesir Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü (BASKİ), Bakanlar Kurulunun 13.03.2014 tarihli ve 2014/6072 sayılı Kararı ile kurulmuştur. BASKİ Genel Müdürlüğü, Balıkesir Büyükşehir Belediyesine bağlı müstakil bütçeli ve kamu tüzel kişiliğini haiz bir kuruluştur.

Bakanlar Kurulu Kararının yayımlandığı tarihten sonra çalışmalarına başlayan Genel Müdürlük, 31.03.2014 tarihi itibarıyla teşkilatlanmasını tamamlayarak hizmete başlamıştır.

6360 sayılı On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile hizmet sınırları, il mülki sınırlarına genişletilmiştir. Balıkesir Büyükşehir Belediyesinin il mülki sınırları içerisinde bulunan tüm ilçe ve mahalleler BASKİ Genel Müdürlüğünün hizmet alanı kapsamındadır.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 3'üncü maddesinde mahalli idare; yetkileri belirli bir coğrafi alan ve hizmetlerle sınırlı olarak kamusal faaliyet gösteren belediye, il özel idaresi ile bunlara bağlı veya bunların kurdukları veya üye oldukları birlik ve idare olarak tanımlanmıştır. Bu hüküm gereğince, BASKİ de Balıkesir Büyükşehir Belediyesinin bağlı idaresi olduğundan 5018 sayılı Kanun hükümlerine tabi bir mahalli idaredir.

2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü (İSKİ) Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un Ek 5'inci maddesinde yer alan; *"Bu Kanun diğer büyükşehir belediyelerinde de uygulanır."* hükmü gereğince BASKİ faaliyetlerini 2560 sayılı Kanun'da belirtilen esaslar dâhilinde yürütmektedir.

Genel Müdürlüğün görev, yetki ve sorumlulukları 2560 sayılı Kanun'un 2'nci maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre, ana başlıklar itibarıyla, Genel Müdürlüğün yetki, görev ve sorumlulukları şunlardır:

-İçme, kullanma ve endüstri suyu ihtiyaçlarının her türlü yeraltı ve yer üstü kaynaklarından sağlanması ve ihtiyaç sahiplerine dağıtılması için; kaynaklardan abonelere ulaşıncaya kadar her türlü tesisin etüt ve projesini yapmak veya yaptırmak, bu projelere göre tesisleri kurmak veya kurdurmak, kurulu olanları devralıp işletmek ve bunların bakım ve onarımını yapmak, yaptırmak ve gerekli yenilemelere girişmek,

-Kullanılmış sular ile yağış sularının toplanması, yerleşim yerlerinden uzaklaştırılması ve zararsız bir biçimde boşaltma yerine ulaştırılması veya bu sulardan yeniden yararlanılması için abonelerden başlanarak bu suların toplanacakları veya bırakacakları noktaya kadar her türlü tesisin etüt ve projesini yapmak veya yaptırmak; gerektiğinde bu projelere göre tesisleri kurmak ya da kurdurmak; kurulu olanları devralıp işletmek ve bunların bakım ve onarımını yapmak, yaptırmak ve gerekli yenilemelere girişmek,

-Bölge içindeki su kaynaklarının, deniz, göl, akarsu kıyılarının ve yeraltı sularının kullanılmış sularla ve endüstri artıkları ile kirletilmesini, bu kaynaklarda suların kaybına veya azalmasına yol açacak tesisi kurulmasını ve bu tür faaliyetlerde bulunulmasını önlemek, bu konuda her türlü teknik, idari ve hukuki tedbiri almak,

-Su ve kanalizasyon hizmetleri konusunda hizmet alanı içindeki belediyelere verilen görevleri yürütmek ve bu konulardaki yetkileri kullanmak,

-Her türlü taşınır ve taşınmaz malı satın almak, kiralamak, ekonomik değeri kalmamış araç ve gereçleri satmak, su ve kanalizasyon idaresinin hizmetleriyle ilgili tesisleri doğrudan doğruya yahut diğer kamu veya özel kuruluşlarla ortak olarak kurmak ve işletmek, bu maksatla kurulmuş veya kurulmakta olan tesislere iştirak etmektir.

Diğer yandan, mahalli idarelerin görev ve sorumluluklarının takibinde İçişleri Bakanlığı ile birlikte Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı yetkilendirilmiştir. Mahalli idarelerin; denetim ve soruşturma faaliyetleri İçişleri Bakanlığının, bu idarelerin iş ve işlemlerine dair mevzuatla verilen görevlerin ve hizmetlerin, takibi gibi faaliyetler ise Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğünün yetkisindedir.

1.2. Teşkilat Yapısı ve İnsan Kaynakları

2560 sayılı Kanun'da su ve kanalizasyon idarelerinin organları; Genel Kurul, Yönetim Kurulu, Denetçiler ve Genel Müdürlük olarak sayılmıştır.

Bahsi geçen Kanun'un 4'üncü maddesine göre Balıkesir Büyükşehir Belediye Meclisi, BASKİ Genel Kurulu olarak görevli ve yetkilidir. Ayrıca Genel Kurul, Balıkesir Büyükşehir Belediye Başkanının görüşülmesini önerdiği işleri görüşüp karara bağlar.

Yönetim Kurulu, bir başkanla beş üyeden oluşur. Büyükşehir Belediye Başkanı Yönetim Kurulunun başkanıdır. Belediye Başkanının bulunmaması halinde, Genel Müdür Yönetim Kuruluna başkanlık eder. Genel Müdür ile Genel Müdür Yardımcılarından hizmette en eski olanı, hizmette eşitlik halinde yaşlı bulunan Yönetim Kurulunun tabii üyesidirler.

Yönetim Kurulunun diğer üç üyesi Büyükşehir Belediye Başkanının teklifi ve Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanının onayı ile atanır.

BASKİ Genel Müdürlüğü personeline ilişkin bir diğer düzenleme 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 49'uncu maddesinde yer almaktadır. Buna göre norm kadro ilke ve standartları Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı ile Mülga Devlet Personel Başkanlığı tarafından müştereken kararlaştırılır ve kurum norm kadroları bu ilke ve standartlar çerçevesinde belediye meclisi kararıyla belirlenir.

Genel Müdürlükte çalışan memurlar 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na tabi olup sözleşmeli personel ise 657 sayılı Kanun'un 4/B maddesi ile 5393 sayılı Kanun'un 49'uncu maddesine göre çalıştırılabilmektedir. İşçiler 1475 ve 4857 sayılı İş Kanunlarına ve 696 sayılı Kanun Hükmünde Kararname (KHK) kapsamında çalıştırılanlar da 696 sayılı KHK ile 1475 ve 4857 sayılı İş Kanunlarına tabi olup tüm personelin sosyal güvenlik işlemleri 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu uyarınca gerçekleştirilmektedir.

Genel Müdürlük hizmetlerinin yerine getirilmesinde memur, sözleşmeli personel ve işçiler çalıştırılmaktadır. Çalıştırılan personele ilişkin bilgiler tabloda detaylandırılmıştır.

Tablo 1: Personel Durumu

Personel İstihdam Türü	İhdas Edilmiş Norm Kadro Sayısı	Dolu Kadro Sayısı
Memur	550	265
Sözleşmeli Personel	45	0
Kadrolu İşçi	387	227
Geçici İşçi	-	2
Toplam	982	494
696 Sayılı KHK Uyarınca Çalıştırılan Personel	-	1807

1.3. Mali Yapı

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 3'üncü maddesinde mahalli idare; yetkileri belirli bir coğrafi alan ve hizmetlerle sınırlı olarak kamusal faaliyet gösteren belediye, il özel idaresi ile bunlara bağlı veya bunların kurdukları veya üye oldukları birlik ve idare olarak tanımlandığından Balıkesir Büyükşehir Belediyesinin bağlı idaresi olan BASKİ de 5018 sayılı Kanun hükümlerine tabidir.

5018 sayılı Kanun'un 12'nci maddesine göre, genel yönetim kapsamındaki idarelerin bütçeleri içinde mahalli idareler bütçeleri de sayılmış, mahalli idare bütçesi, mahalli idare

kapsamındaki kamu idarelerinin bütçesi olarak tanımlanmıştır.

Mahalli idareler bütçe işlemlerini 5018 sayılı Kanun'da yer alan bütçe ilkeleri doğrultusunda, 27.05.2016 tarihli ve 29724 mükerrer sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre gerçekleştirmektedir.

BASKİ'nin 2024 yılı bütçe ödenekleri, tahmini bütçe gider ve gelirleri ile gerçekleşme rakamları aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir.

Tablo 2: 2024 Yılı Bütçe Giderleri ve Ödenekler Tablosu

EKod	Giderin Türü	Geçen Yıllan Devreden Ödenek (TL)	Bütçeyle Verilen Ödenek (TL)	Eklenen/ Düşülen Ödenek (TL)	Ödenek Toplamı (TL)	Bütçe Gideri Toplamı (TL)	İptal Edilen Ödenek (TL)	Ertesi Yıla Devreden Ödenek (TL)
01	Personel Giderleri	0,00	493.045.000,00	19.644.323,20	512.689.323,20	512.689.319,90	3,30	0,00
02	Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	0,00	66.730.000,00	11.802.799,03	78.532.799,03	78.532.799,03	0,00	0,00
03	Mal ve Hizmet Alım Giderleri	0,00	2.195.524.970,00	577.942.756,91	2.773.467.726,91	2.773.083.065,71	384.661,20	0,00
04	Faiz Giderleri	0,00	295.000.000,00	455.663.565,02	750.663.565,02	750.663.565,02	0,00	0,00
05	Cari Transferler	0,00	28.000.000,00	-13.587.009,72	14.412.990,28	14.412.990,28	0,00	0,00
06	Sermaye Giderleri	0,00	1.384.700.030,00	-804.466.434,44	580.233.595,56	579.841.835,89	391.759,67	0,00
07	Sermaye Transferleri	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
08	Borç Verme	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
09	Yedek Ödenek	0,00	247.000.000,00	-247.000.000,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Toplam		0,00	4.710.000.000,00	0,00	4.710.000.000,00	4.709.223.575,83	776.424,17	0,00

BASKİ'nin 2024 mali yılı başlangıç bütçesi 4.710.000.000,00 TL öngörülmüş olup, yıl

içinde 4.709.223.575,83 TL bütçe gideri yapılmış, 776.424,17 TL ödenek iptal edilmiştir.

Tablo 3: 2024 Yılı Bütçe Gelirleri Tablosu

Bütçe Gelirinin Ekonomik Kodu	Bütçe Gelir Tahmini (TL)	Tahsilat Tutarı (TL)	Red ve İadeler (TL)	Net Tahsilat (TL)	Gerçekleşme Yüzdesi (%)
01- Vergi Gelirleri	0,00	0,00	0,00	0,00	-
03- Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	2.778.000.000,00	2.189.273.508,79	1.691.752,12	2.187.581.756,67	78,74
04- Alınan Bağış ve Yardımlar	110.000.000,00	89.963.730,10	0,00	89.963.730,10	81,78
05- Diğer Gelirler	753.770.000,00	816.199.526,57	50.838,66	816.148.687,91	108,27
06- Sermaye Gelirleri	340.000,00	4.675.000,00	0,00	4.675.000,00	1375
08- Alacaklardan Tahsilat	629.000.000,00	69.989.395,58	0,00	69.989.395,58	11,12
09- Red ve İadeler	-1.110.000,00	0,00	0,00	0,00	-
Toplam	4.270.000.000,00	3.170.101.161,04	1.742.590,78	3.168.358.570,26	74,20

Buna göre 2024 yılında net bütçe geliri %74,20 seviyesinde gerçekleşmiştir. Sermaye gelirleri (%1375) ve diğer gelirler (%108,27) beklenenin üstünde, teşebbüs ve mülkiyet gelirleri (%78,74), alınan bağış ve yardımlar (%81,78), alacaklardan tahsilatlar (%11,12) beklenenin altında gerçekleşmiştir.

Tablo 4: 2024 Yılı Bütçe Giderleri Tablosu

Bütçe Giderinin Ekonomik Kodu	Bütçe (Başlangıç) Ödeneği (TL)	Bütçe Gideri (Gerçekleşen) (TL)	Gerçekleşme Yüzdesi (%)
01- Personel Giderleri	493.045.000,00	512.689.319,90	100
02- Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri	66.730.000,00	78.532.799,03	100
03- Mal ve Hizmet Alım Giderleri	2.195.524.970,00	2.773.083.065,71	99,99
04- Faiz Gideri	295.000.000,00	750.663.565,02	100
05- Cari Transferler	28.000.000,00	14.412.990,28	100
06- Sermaye Giderleri	1.384.700.030,00	579.841.835,89	99,93
07- Sermaye Transferleri	0,00	0,00	-
08- Borç Verme	0,00	0,00	-
09- Yedek Ödenekler	247.000.000,00	0,00	-
Toplam	4.710.000.000,00	4.709.223.575,83	99,98

Buna göre 2024 yılında bütçe giderleri %99,98 seviyesinde gerçekleşmiştir.

BASKİ'nin bütçe gelirler ve giderlerinin ekonomik sınıflandırmaya göre son üç yıllık seyri ve 2023 yılının 2022 yılına, 2024 yılının 2023 yılına göre değişim yüzdeleri aşağıdaki tablolarda yer almaktadır.

Tablo 5: Bütçe Gelirlerinin 3 Yıllık (2022-2024) Seyri

Bütçe Gelirinin Çeşidi	2022 Yılı (TL) (A)	2023 Yılı (TL) (B)	2024 Yılı (TL) (C)	2023-2022 Değişim Oranı (%) [D=(B-A)/A]	2024-2023 Değişim Oranı (%) [E=(C-B)/B]
Vergi Gelirleri	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Teşebbüs ve Mülkiyet Gelirleri	795.043.371,01	1.225.362.890,01	2.189.273.508,79	54,13	78,66
Alınan Bağış ve Yardım ile Özel Gelirler	110.125.747,35	141.493.033,87	89.963.730,10	28,48	-36,42
Diğer Gelirler	243.223.350,27	481.661.159,20	816.199.526,57	98,03	69,46
Sermaye Gelirleri	39.983,84	1.031.510,75	4.675.000,00	2.479,82	353,22
Alacaklardan Tahsilat	65.378.926,00	262.961.624,11	69.989.395,58	302,21	-73,38
Toplam	1.213.811.378,47	2.112.510.217,94	3.170.101.161,04	74,04	50,06
Bütçe Gelirlerinden Red ve İadeler Toplamı (-)	881.572,57	5.914.500,00	1.742.590,78	570,90	-70,54
Net Toplam	1.212.929.805,90	2.106.595.717,94	3.168.358.570,26	73,68	50,40

Tablodaki veriler dikkate alındığında, 2024 yılında net gelirler bir önceki yıla göre (%50,40) artış göstermiştir. Bu çerçevede; sermaye gelirleri (%353,22) artmış, alacaklardan tahsilat (%73,38) oranında azalmıştır.

Tablo 6: Bütçe Giderlerinin 3 Yıllık (2022-2024) Seyri

Bütçe Giderinin Çeşidi	2022 Yılı (TL) (A)	2023 Yılı (TL) (B)	2024 Yılı (TL) (C)	2023-2022 Değişim Oranı (%) [D=(B-A)/A]	2024-2023 Değişim Oranı (%) [E=(C-B)/B]
Personel Giderleri	140.633.384,22	281.615.863,51	512.689.319,90	100,24	82,05
SGK Devlet Prim Giderleri	23.875.709,57	40.476.420,63	78.532.799,03	69,53	94,02
Mal ve Hizmet Alım Giderleri	953.745.894,51	1.847.050.242,66	2.773.083.065,71	93,66	50,14
Faiz Giderleri	55.906.736,25	228.216.958,90	750.663.565,02	308,21	228,93
Cari Transferler	1.787.074,56	8.150.083,94	14.412.990,28	356,06	76,84
Sermaye Giderleri	406.658.897,10	711.260.343,38	579.841.835,89	74,90	-18,48
Toplam	1.582.607.696,21	3.116.769.913,02	4.709.223.575,83	96,94	51,09

BASKİ'nin bütçe giderleri toplamı 2024 yılında 2023 yılına göre (%51,09) artmıştır. Gider kalemleri incelendiğinde; 2024 yılında personel giderlerinde (%82,05), faiz giderlerinde (%228,93) ve cari transfer giderlerinde (%76,84) artış olmuştur.

Faaliyet sonuçları tablosuna göre; bütçe ile ilgili olsun ya da olmasın BASKİ'nin faaliyetlerinden dolayı tahakkuk eden 2024 yılı faaliyet gideri 4.382.442.917,38 TL, faaliyet

geliri 3.201.578.756,86 TL olup, enflasyon düzeltilmesi 1.214.569.769,69 TL ile birlikte dönem olumlu faaliyet sonucu ise 33.705.609,17 TL olarak gerçekleşmiştir.

BASKİ'nin doğrudan hissedarı olduğu şirket aşağıdaki tabloda gösterilmiştir:

Tablo 7: BASKİ'nin Doğrudan Hissedarı Olduğu Şirket

Sıra No	Şirketin Adı	Toplam Sermaye Tutarı (TL)	BASKİ'nin Sahip Olduğu Sermaye Tutarı (TL)	Hisse Oranı (%)
1	Balıkesir Su ve Kanalizasyon İdaresi Personel AŞ	110.000,00	110.000,00	100

1.4. Muhasebe ve Raporlama Sistemi

Kamu İdaresinin Muhasebe Sistemi

BASKİ'nin muhasebe kayıt işlemleri Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hükümlerine göre gerçekleştirilmektedir. Mahalli idarelerin hesap planı, 23.12.2014 tarih ve 29214 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nin 46'ncı maddesinde ana hesap grupları, hesap grupları ve hesaplar itibarıyla belirlenmiş çerçeve hesap planında yer alan hesaplardan oluşmaktadır. Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer almamakla birlikte, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği hesap planında yer alan herhangi bir hesabın kullanılması gerekliliği ortaya çıkarsa Yönetmelik'teki hesap planına ilave hesap eklemeye veya çıkarmaya, Hazine ve Maliye Bakanlığının uygun görüşü üzerine Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı yetkilidir.

Ayrıca, mahalli idarelere ait detaylı hesap planları, bu Yönetmelik'te belirlenen hesap planı çerçevesinde Hazine ve Maliye Bakanlığının görüşü alınmak suretiyle ilgili Bakanlıklarca hazırlanmaktadır.

Kamu İdaresinin Raporlama Sistemi

Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği'nin 484 ve 485'inci maddeleri uyarınca; mali tablolar, Genel Yönetim Muhasebe Yönetmeliği'nde belirlenen ilkelere ve standartlara uygun olarak hazırlanır ve belirlenen sürelerde ilgililerin bilgisine sunulur. Bu bağlamda, İdarece üretilen cetvel ve temel mali tablolar ile diğer mali tablolar şunlardır:

- Mizan cetveli
- Temel mali tablolar
- Bilanço
- Faaliyet sonuçları tablosu

- e) Nakit akış tablosu
- f) Diğer mali tablolar
- g) Bütçe uygulama sonuçları tablosu
- h) Gelirlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu
- ı) Giderlerin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu
- j) Giderlerin ekonomik sınıflandırılması tablosu
- k) Bütçe gelirlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu
- l) Bütçe giderlerinin kurumsal sınıflandırılması tablosu
- m) Bütçe giderlerinin fonksiyonel sınıflandırılması tablosu
- n) Bütçe giderlerinin finansal sınıflandırılması tablosu
- o) Bütçe giderlerinin ekonomik sınıflandırılması tablosu
- p) Bütçe giderleri ve ödenekler tablosu.

Kamu İdaresi Tarafından Denetime Sunulan Defter, Tablo ve Belgeler

17.09.2020 tarih ve 31247 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar’ın 5’inci maddesi gereğince hesap dönemi sonunda Sayıştay Başkanlığına gönderilmesi gereken defter, tablo ve belgelerden aşağıda yer alanlar denetime sunulmuştur:

- Birleştirilmiş veriler defteri,
- Geçici ve kesin mizan,
- Bilanço,
- Faaliyet sonuçları tablosu,
- İdare taşınır mal yönetimi ayrıntılı hesap cetveli ile idare taşınır mal yönetim hesabı icmal cetveli.

Kamu İdaresinin denetimi; yukarıda belirtilen defter, tablo ve belgeler ile Usul ve Esaslar’ın 8’inci maddesinde yer alan diğer belgeler dikkate alınarak yürütülüp sonuçlandırılmıştır.

Denetim görüşü, Kamu İdaresinin tabi olduğu geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki temel mali tabloları olan bilanço ve faaliyet sonuçları tablosuna verilmiştir.

2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine

uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak yansıtmamasından ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmekle sorumludur.

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimlerin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.

Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür.

Kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürlerinin tasarlanmasına esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

Bu hususlarla ilgili denetim sonucunda denetim görüşü oluşturmak üzere yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Kontrol Ortamı

Kurum organizasyon yapısı içerisinde görev, yetki ve sorumluluklar ile yetki devirleri ve sınırları tam ve açık bir şekilde belirlenip yazılı hale getirilmiştir.,

İdarede "Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri" ile ilgili eğitim ve bilgilendirme çalışmaları yeterlidir.

Personelin işe alınması, yer değiştirmesi, görevde yükselmesi, yeterlilik-performans değerlendirmesi ile disiplin hükümlerine yönelik insan kaynakları politikası, tam olarak belirlenmiş ve kurum çalışanlarına duyurulmuştur. Hassas görevlere ilişkin prosedürler belirlenmemiştir.

Risk Değerlendirme

Stratejik plan, zamanında yayımlanmış olup içerik açısından mevzuata uygundur.

İdare performans programı içerik olarak mevzuata uygun şekilde hazırlanmış ve zamanında yayımlanmıştır.

İdare hiçbir iç kontrol riski belirlememiş, risklerin değerlendirilmesine yönelik herhangi bir çalışma yapılmamıştır.

Kontrol Faaliyetleri

İdare tarafından yetkileri belirlemek amacıyla iş akış süreçleri hazırlanmış ve personele duyurulmuştur.

Yetki devirleri mevzuata uygun yapılmıştır.

Yapılan görevlendirmeler farklı kişiler arasında dağıtılarak “görevler ayrılığı” ilkesine uyulmuştur.

İdarece belirlenen risklerin kabul edilebilir düzeye indirilmesine yönelik kontrol faaliyetleri belirlenmemiştir.

Ön mali kontrol sistemi, İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar’a uygun olarak kurulmuş olup kamu idaresinin ön mali kontrol yönergesi mevcuttur.

İdare faaliyet raporu içerik olarak mevzuata uygun hazırlanmıştır.

İdarenin Kamu İç Kontrol Standartlarına Uyum Eylem Planı mevcuttur ve içerik olarak Kamu İç Kontrol Standartları Tebliği’ne uygundur.

İdarenin tüm birimleri tarafından iç kontrol sistemi, yılda en az bir kez değerlendirilmemekte ve İç Kontrol İzleme ve Yönlendirme Kuruluna raporlanmamaktadır.

Kamu İdaresinde iç denetim birimi kurulmamıştır. İç Denetçilerin Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik eki "Kamu İdareleri İtibariyle İç Denetçi Sayıları Listesi"nde kamu idaresi için 3 iç denetçi belirlenmiş olmasına rağmen henüz iç denetçi ataması yapılmamıştır.

6. DENETİM GÖRÜŞÜ

Balıkesir Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğünün 2024 yılına ilişkin yukarıda belirtilen ve kamu idaresi tarafından sunulan geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki mali rapor ve tablolarının tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

7. DENETİM BULGULARI

Raporda yer alan bulgular, denetimler sonucunda tespit edilen hususlara kamu idaresi tarafından verilen cevapların değerlendirilmesi suretiyle düzenlenmiştir.

A. DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAĞI BULGULAR

Bu bölümde herhangi bir bilgi yer almamaktadır.

B. DİĞER BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olmayan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Abonelerden Tahsil Edilen Evsel Katı Atık Bedellerinin İlgili Belediyelere Zamanında Aktarılmaması

İdare tarafından Büyükşehir Belediyesi sınırları dâhilinde bulunan su abonelerinden tahsil edilen evsel katı atık bedellerinin ilgili ilçe belediyelerine zamanında aktarılmadığı görülmüştür.

2872 sayılı Çevre Kanunu'nun 11'inci maddesinin onbirinci fıkrasında; *"Büyükşehir belediyeleri ve belediyeler evsel katı atık bertaraf tesislerini kurmak, kurdurmak, işletmek veya işletlettirmekle yükümlüdürler. Bu hizmetten yararlanan ve/veya yararlanacaklar, sorumlu*

yönetimlerin yapacağı yatırım, işletme, bakım, onarım ve ıslah harcamalarına katılmakla yükümlüdür. Bu hizmetten yararlananlardan, belediye meclisince belirlenecek tarifeye göre katı atık toplama, taşıma ve bertaraf ücreti alınır. Bu fıkra uyarınca tahsil edilen ücretler, katı atıkla ilgili hizmetler dışında kullanılamaz.” hükmü yer almaktadır.

Yukarıda ifade edilen Kanun maddesine istinaden 27.10.2010 tarihli ve 27742 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Atıksu Altyapı ve Evsel Katı Atık Bertaraf Tesisleri Tarifelerinin Belirlenmesinde Uyulacak Usul ve Esaslara İlişkin Yönetmelik'in "Evsel katı atık tarife türleri" başlıklı 20'nci maddesinde;

“(1) Evsel katı atık hizmetleri atık miktarı belirleme yöntemine göre aşağıda sayılan iki farklı tarife türü üzerinden ücretlendirilebilir:

a) 18 inci maddede belirtilen yöntemlere göre hesaplanmış ve değişken ücretlerden oluşan tarife,

b) Kirleten öder ilkesi dikkate alınarak ve 18 inci maddede belirtilen yöntemlere göre idareler tarafından hesaplanmış ve üretilen atık miktarını atık üreticilerinin etkileyemediği sabit tarifeler.

(2) Evsel katı atık idareleri her atık üreticisine sadece aldıkları hizmetlerin maliyetlerini dikkate alarak tarife belirlerler.”

“Faturalandırma” başlıklı 22'nci maddesinde;

“(1) Atıksu ve evsel katı atık hizmetlerine ait ücretlendirme yapılan hizmetin karşılığı olarak müstakilen, düzenli aralıklarla su faturaları üzerinden yapılır.”

ifadeleri yer almaktadır.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nun “Büyükşehir belediyesinin gelirleri” başlıklı 23'üncü maddesinde de, “Büyükşehir belediyeleri ve bağlı kuruluşları ile ilçe belediyeleri; tahsil ettikleri vergiler ve benzeri malî yükümlülüklerden birbirlerine ödemeleri gereken paylar ile su, atık su ve doğalgaz bedellerini zamanında yatırmadıkları takdirde, ilgili belediye veya bağlı kuruluşun talebi üzerine söz konusu tutar, İller Bankası tarafından, yükümlü belediyenin genel bütçe vergi gelirleri payından kesilerek alacaklı belediyenin hesabına aktarılır. Gecikmeden kaynaklanacak faiz ve benzeri her türlü zararın tazmininden, ilgili ilçe belediye başkanı ve sayman şahsen sorumludur. Bu fıkra hükmü, ilçe ve ilk kademe belediyeleri hesabına yapılacak her türlü aktarmaları zamanında yapmayan büyükşehir belediye başkanı, bağlı kuruluş genel müdürleri ve saymanları hakkında da uygulanır.” hükmü yer almaktadır.

Yapılan incelemede; İdare tarafından su faturalarından tahsil edilen evsel katı atık bedellerinin ilçe belediyelerine zamanında ve tam olarak aktarılmadığı tespit edilmiştir. Aşağıdaki tabloda da görüleceği üzere 31.12.2024 tarihi itibarıyla ilçe belediyelerine aktarılmayan evsel katı atık bedeli 123.669.382,79 TL'dir.

Tablo 8: İlçe Belediyelerine Aktarılmayan Evsel Katı Atık Bedelleri

Sıra No	Belediyeler	Katı Atık
1	Altıeylül Belediyesi	14.863.839,52
2	Ayvalık Belediyesi	7.130.574,53
3	Balya Belediyesi	1.460.745,82
4	Bandırma Belediyesi	15.833.647,54
5	Bigadiç Belediyesi	3.016.275,16
6	Burhaniye Belediyesi	6.210.234,18
7	Dursunbey Belediyesi	2.930.047,25
8	Edremit Belediyesi	26.791.731,20
9	Erdek Belediyesi	6.843.203,88
10	Gömeç Belediyesi	2.871.100,19
11	Gönen Belediyesi	9.355.067,77
12	Havran Belediyesi	1.954.111,94
13	İvrindi Belediyesi	307.958,29
14	Karesi Belediyesi	12.075.843,04
15	Kepsut Belediyesi	1.671.778,28
16	Manyas Belediyesi	1.472.402,05
17	Marmara Belediyesi	2.112.006,09
18	Savaştepe Belediyesi	414.261,23
19	Sındırgı Belediyesi	2.501.218,98
20	Susurluk Belediyesi	3.853.335,85
Genel Toplam		123.669.382,79

Yukarıda yer alan denetim tespiti üzerine, İdare tarafından 2025 yılı içinde 5.816.512,87 TL ödeme yapıldığı, 31.12.2024 tarihindeki borç tutarından 117.852.869,92 TL borç bakiyesi bulunduğu ve ilgili belediye başkanlıklarına ödemelerin devam ettiği ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, İdarenin ek bir mali yükü karşılamaşmasını önlemeyi teminen abonelerden tahsil edilen evsel katı atık bedellerinin ilgili ilçe belediyelerine zamanında aktarılması gerekmektedir.

BULGU 2: İlçe Belediyeleri Adına Yapılan Evsel Katı Atık ve Çevre Temizlik Vergisi Tahsilatlarından Hizmet Bedeli Adı Altında Yapılan Kesintilerin İade Edilmemesi

İdare tarafından, Balıkesir Büyükşehir Belediye Meclisinin 25.01.2016 tarihli ve 147 no.lu Kararına istinaden ilçe belediyeleri adına tahsil edilen Evsel Katı Atık Bedelleri ve Çevre Temizlik Vergisi (ÇTV) tutarları üzerinden %5 oranında hizmet bedeli şeklinde yapılan kesintinin, mahkeme kararı ve Sayıştay Raporu ile mevzuata aykırı olduğunun belirlenmesi

üzerine 2018 yılı Mart ayında iptal edilmesine rağmen önceden yapılan hatalı kesintilerin ilgili belediyelere iade edilmediği görülmüştür.

Balıkesir Büyükşehir Belediye Meclisinin 25.01.2016 tarihli ve 147 no.lu kararı uyarınca, 2016 yılından başlayarak 2018 Mart ayına kadar ilçe belediyeleri adına toplanılan Çevre Temizlik Vergisi ve Evsel Katı Atık Bedeli tahsilatları üzerinden %5 oranında BASKİ tarafından kesinti yapılmıştır.

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun "Çevre temizlik vergisi" başlıklı mükerrer 44'üncü maddesinin birinci fıkrasında, belediye sınırları ve mücavir alanlar içinde bulunan ve belediyelerin çevre temizlik hizmetlerinden yararlanan konut, iş yeri ve diğer şekillerde kullanılan binaların çevre temizlik vergisine tabi olduğu; yedinci fıkrasında, su tüketim miktarı esas alınmak suretiyle hesaplanan çevre temizlik vergisinin su faturasında ayrıca gösterilmek suretiyle tahakkuk etmiş sayılacağı, su ve kanalizasyon hizmetleri ayrı bir kanunla düzenlenmiş bulunan büyük şehir belediye sınırları ve mücavir alanlardaki çevre temizlik vergisinin ise 20.11.1981 tarihli ve 2560 sayılı Kanun hükümlerine göre kurulan su ve kanalizasyon idarelerince tahsil edileceği; sekizinci fıkrasında, su ve kanalizasyon idarelerinin büyükşehir dahilindeki her ilçe belediyesinin belediye ve mücavir alan sınırları içinde bulunan konutlara ilişkin olarak tahsil ettiği çevre temizlik vergisi ile bu verginin süresinde ödenmemesi nedeniyle tahsil ettiği gecikme zammının yüzde seksenini tahsilatı takip eden ayın yirminci günü akşamına kadar bir bildirim ile ilgili belediyeye bildirerek aynı süre içinde ödeyeceği; dokuzuncu fıkrasında, tahsil ettiği vergiyi veya gecikme zammını yukarıda belirtilen süre içinde ilgili belediyeye yatırmayan idarelerden, bu tutarların 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre gecikme zammı tatbik edilerek tahsil edileceği hükmüne bağlanmıştır.

2872 sayılı Çevre Kanunu'nun "İzin alma, arıtma ve bertaraf etme yükümlülüğü" başlıklı 11'inci maddesinin on birinci fıkrasında, büyükşehir belediyeleri ve belediyelerin evsel katı atık bertaraf tesislerini kurmak, kurdurmak, işletmek veya işlettirmekle yükümlü olduğu, bu hizmetten yararlanan ve/veya yararlanacakların, sorumlu yönetimlerin yapacağı yatırım, işletme, bakım, onarım ve ıslah harcamalarına katılmakla yükümlü olduğu ve bu hizmetten yararlananlardan, belediye meclisince belirlenecek tarife göre katı atık toplama, taşıma ve bertaraf ücreti alınacağı ifade edilmiştir. Bu Kanun maddesine istinaden 27.10.2010 tarihli ve 27742 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Atıksu Altyapı ve Evsel Katı Atık Bertaraf Tesisleri Tarifelerinin Belirlenmesinde Uyulacak Usul ve Esaslara İlişkin Yönetmelik'in "Faturalandırma" başlıklı 22'nci maddesinde; atıksu ve evsel katı atık hizmetlerine ait

ücretlendirmenin yapılan hizmetin karşılığı olarak müstakilen, düzenli aralıklarla su faturaları üzerinden yapılacağı belirlenmiştir.

Buna göre, Büyükşehir belediyeleri ve ilçe belediyelerine yasal düzenleme ile gelir olarak verilmesi öngörülen çevre temizlik vergisi ve evsel katı atık bedeline ilişkin tahsilatların Su ve Kanalizasyon İdareleri tarafından yapılması mevzuat ile verilen bir görev olmasına karşın bu tahsilat görevi karşılığında hizmet bedeli adı altında kesinti yapılabilmesine müsaade eden herhangi bir hüküm bulunmamaktadır. Dolayısıyla büyükşehir belediyeleri ve ilçe belediyelerine ait söz konusu vergi ve bedellerden Belediye Meclis Kararı ile su ve kanalizasyon idaresince hizmet bedeli adı altında kesinti yapılması kanuna aykırılık teşkil etmektedir.

Ayrıca su ve kanalizasyon idarelerine ilişkin görev, yetki, teşkilat, gelir ile hak ve muafiyetlerin belirlendiği kanun olan 2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun’da su ve kanalizasyon idarelerinin gelirleri içinde bu tür bir gelir de sayılmamıştır.

Nitekim Balıkesir İdare Mahkemesinin 2017/2606 no.lu Kararı ile “(...) meclis kararının, yasal dayanaklarıyla birlikte gerekçeli olarak ortaya konulmadığı ve kamu hizmeti ve kamu yararı gereklerine aykırı olarak tesis edildiği açık olduğundan hukuka ve mevzuata aykırı (...) işlemin iptaline” karar verilmiştir. Balıkesir Su ve Kanalizasyon İdaresi 2017 yılı Sayıştay Raporundaki; “ (...) Dolayısıyla, kurum tarafından hizmet bedeli adı altında ilçe belediyelerine göndereceği tutarlardan %5 oranında bir komisyonun kesilmesi uygulamasına son verilmesi” tespiti üzerine, İdare tarafından uygulamaya Mart 2018 tarihinde son verilmiştir.

Yapılan incelemede; belediyeler adına tahsil edilen çevre temizlik vergisi ile gecikme zammı tutarlarından ve evsel katı atık hizmet bedelleri ile gecikme zamları ve bunlara ilişkin Katma Değer Vergisi tutarlarından yasal düzenlemelere aykırı kesilen %5 hizmet bedeli toplamının aşağıdaki tabloda da gösterildiği üzere 3.379.030,79 TL olduğu ve bu tutardan iade edilmesi gereken 3.236.669,97 TL’sinin iade edilmediği tespit edilmiştir.

Tablo 9: 2016-2018 Yılları ÇTV ve Evsel Katı Atık Bedellerinden Yapılan %5 Hizmet Bedeli Kesintisi

BELEDİYELER	ÇTV ve gecikme zammı tutarlarından alınan %5 hizmet bedeli (TL)	Evsel katı atık hizmet bedelleri ile gecikme zamları ve bunlara ilişkin KDV’den alınan %5 hizmet bedeli (TL)	Toplam %5 hizmet bedeli (TL)	Yapılan İade (TL)	Belediyelere İadesi Gereken Hizmet Bedeli (TL)

Altıeylül Belediyesi	153.821,25	365.868,04	519.689,29		519.689,29
Ayvalık Belediyesi	93.810,96	186.188,74	279.999,70		279.999,70
Balya Belediyesi	2.467,78	23.008,46	25.476,24		25.476,24
Bandırma Belediyesi	142.360,82	378.043,34	520.404,16	142.360,82	378.043,34
Bigadiç Belediyesi.	20.392,86	54.970,51	75.363,37		75.363,37
Burhaniye Belediyesi	62.413,83	69.725,42	132.139,25		132.139,25
Dursunbey Belediyesi	17.175,92	73.141,45	90.317,37		90.317,37
Edremit Belediyesi	127.502,68	155.509,94	283.012,62		283.012,62
Erdek Belediyesi	27.408,45	158.616,74	186.025,19		186.025,19
Gömeç Belediyesi.	13.898,52	11.260,19	25.158,71		25.158,71
Gönen Belediyesi.	63.066,99	166.474,14	229.541,13		229.541,13
Havran Belediyesi	13.048,43	43.747,92	56.796,35		56.796,35
İvrindi Belediyesi.	14.414,16	33.540,23	47.954,39		47.954,39
Karesi Belediyesi	186.329,23	411.882,96	598.212,19		598.212,19
Kepsut Belediyesi.	7.468,40	37.991,74	45.460,14		45.460,14
Manyas Belediyesi	10.808,31	31.104,83	41.913,14		41.913,14
Marmara Belediyesi	14.535,32	40.935,98	55.471,30		55.471,30
Savaştepe Belediyesi	13.111,48	25.462,56	38.574,04		38.574,04
Sındırgı Belediyesi	20.665,70	41.164,83	61.830,53		61.830,53
Susurluk Belediyesi	36.099,04	29.592,64	65.691,68		65.691,68
Genel toplam	1.040.800,13	2.338.230,66	3.379.030,79	142.360,82	3.236.669,97

Bu itibarla, yasal düzenlemelere aykırı olarak 2016 yılından başlayarak 2018 yılı Mart ayına kadar belediyeler adına toplanılan Çevre Temizlik Vergisi ve Evsel Katı Atık tahsilatları üzerinden yapılan %5 hizmet bedeli kesintisi tutarı olan 3.236.669,97 TL'nin ilgili belediyelere iade edilmesi gerekmektedir.

BULGU 3: Atıksu Gelirlerinin Yarısının İleri Atıksu Arıtma Tesislerinin Kurulması ve İşletilmesi İçin Ayrılması

Atıksu gelirlerinin yarısının atıksu arıtma tesislerinin kurulması ve işletilmesi için ayrılmadığı görülmüştür.

15.06.2022 tarihli ve 31867 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 7410 sayılı Çevre Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 8'inci maddesiyle 2872 sayılı Çevre Kanunu'na "Ek Madde 16" eklenmiş, bu maddede Boğazlar ve Susurluk Havzası dâhil Marmara Denizi Hidrolojik Havzası'nda ve bu Havza'da yer alan illerden İstanbul, Bursa ve Kocaeli illerinin tamamında, büyükşehir, il ve ilçe belediyeleri bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 6 ay içinde iş termin planlarını Bakanlığa sunmak ve 3 yıl sonunda da ileri atıksu arıtma tesislerini kurup işletmeye almak zorunda oldukları, belirtilen sınırlar içerisindeki büyükşehir, il ve ilçe belediyelerinin 11'inci maddenin altıncı fıkrasında belirtilen atıksu gelirlerinin yarısını ileri atıksu arıtma tesislerinin kurulması ve işletilmesinde bu tesisler kurulana kadar kullanılmak üzere ayırmak zorunda olduğu ve ayrılan bu gelirlerin maddede belirtilen amaç dışında kullanılamayacağı belirtilmiştir.

7410 sayılı Kanun'un yayımından önce Marmara Denizinde oluşan müsilağ sebebiyle

22.06.2021 tarih ve 2021/3 sayılı “Marmara Deniz Havzası Eylem Planı Kapsamında Deşarj Standartlarında Kısıtlama Genelgesi” Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığınca yayımlanmıştır.

Anılan Genelge'de atıksu artıma tesislerinden kapasitesi yeterli olanların 3 ay, revizyon ihtiyacı olanların 1 yıl içerisinde Genelge ekinde yer alan alıcı ortam standartlarına uyum sağlamanın gerekli olduğu, yeni yapılacak (eski tesislerden de yeniden yapılması gerekenler dahil) tüm atıksu artıma tesislerinin bu standartlara göre tasarlanması ve Genelgenin yayım tarihinden itibaren; 6 ay içerisinde proje onay işlemlerinin tamamlanması, 1 yıl içerisinde inşaat ihalesi işlemlerinin sonuçlandırılması ve 3 yıl içerisinde tesislerin inşaatlarının tamamlanarak işletmeye alınması gerektiği belirtilmiştir.

İdare tarafından 30.07.2021 tarihli E-72093037-220.04.02-19310 sayılı Balıkesir Valiliğine yazılan yazıyla Genelge kapsamında hazırlanan listede bulunan 20 adet atıksu arıtma tesisinden, 7 adet atıksu arıtma tesisinin revizyon ihtiyacı bulunmasından dolayı iş termin planı hazırlanmış olduğu, 13 adet atıksu arıtma tesisinde ise 2021/13 no.lu Genelge kısıtlamalarına ve alıcı ortam deşarj standartlarına 3 ay içinde uyum sağlanacağı belirtilmiş olmasına rağmen ileri atıksu artıma tesislerinde kullanılmak üzere 2024 yılında tahakkuk etmiş olan 563.544.874,49 TL atık su gelirinin, bu tesisler kurulana kadar kullanılmak üzere, yarısının ileri atıksu arıtma tesislerinin kurulması ve işletilmesine ayrıldığı tespit edilmiştir.

2872 sayılı Çevre Kanunu'na “Ek Madde 16” ile eklenmiş olan hüküm gereği, atıksu gelirlerinin yarısının ileri atıksu arıtma tesislerinin kurulması ve işletilmesinde bu tesisler kurulana kadar kullanılmak üzere ayrılması ve ayrılan bu gelirlerin maddede belirtilen amaç dışında kullanılmaması gerekmektedir.

BULGU 4: Kanalizasyon ve Su Tesisleri Harcamalarına Katılma Payının Alınmaması

İdare tarafından gerçekleştirilen içme suyu şebekesi ve atık su kanal şebekesi yapım işleri için yapılan harcamalardan faydalanan gayrimenkullerin sahiplerinden alınması gereken “kanalizasyon harcamalarına katılma payı” ve “su tesisleri harcamalarına katılma payı” tahakkuklarının yapılmadığı ve tahsil edilmediği görülmüştür.

2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun "Kanalizasyon harcamalarına katılma payı" başlıklı 87'nci maddesinde, belediyelerce ve belediyelere bağlı müesseselerce, yeni kanalizasyon tesisi yapılması veya mevcut tesislerin sıhhi ve fenni şartlara göre ıslah edilmesi

halinde, bunlardan faydalanan gayrimenkullerin sahiplerinden, “kanalizasyon harcamalarına katılma payı” alınması; "Su tesisleri harcamalarına katılma payı" başlıklı 88'inci maddesinde de yeni içme suyu şebeke tesisleri yapılması veya mevcut şebeke tesislerinin tevsii ve ıslahı hallerinde dağıtımın yapıldığı saha dâhilindeki gayrimenkullerin sahiplerinden “su tesisleri harcamalarına katılma payı” alınması öngörülmüştür.

Kanun'un "Payların tahakkuk şekli" başlıklı 90'ıncı maddesinde, su tesisleri ile kanalizasyon harcamalarına katılma paylarının hizmetten faydalanma şekillerine göre ilgili gayrimenkul sahipleri arasında ve 89'uncu maddeye göre hesaplanan katılma payları toplamının ilgili gayrimenkullerin vergi değerleri toplamına oranlanarak dağıtılması suretiyle hesaplanıp tahakkuk ettirileceği açıkça belirtilmiştir.

Kanun'un "Tahakkuk zamanı" başlıklı 91'inci maddesinde harcamalara katılma paylarının tahakkukunun, işler hangi ihale usulü ile yapılmış olursa olsun, hizmetin tamamlanarak halkın istifadesine sunulmasından sonra yapılacağı, yazılı tebliğ ile verilecek süre içinde ilgililerin harcamalara katılma paylarını peşin ödemeyi kabul etmeleri halinde, bu payların, kabule ilişkin yazılı başvuru tarihinden itibaren bir ay içinde tahakkuk ettirileceği; "Payların ilanı" başlıklı 92'nci maddesinde ise yazılı esaslar dairesinde hesaplanan payların, mükelleflerin soyadları, adları, adresleri ve kendilerine isabet eden pay miktarını gösteren ve mahiyetlerine göre mahalle, cadde ve sokak itibarıyla düzenlenecek tahakkuk cetvellerinin bir ay süre ile belediye ilan yerlerine asılması suretiyle ilan olunacağı ve katılma payları tutarlarının mükelleflere ayrıca tebliğ olunacağı belirtilerek payların hesaplanması, tahakkuku ve tahsili usulü açıklanmıştır.

Yapılan incelemede, İdare tarafından 2014-2024 yılları arasındaki 10 yıllık zaman periyodunda, aşağıdaki tablodan da ayrınıtısı görüleceği üzere içme suyu ve kanalizasyon yapım işi kapsamında 988.509.451,64 TL; sadece 2024 yılı için ise 270.403.363,16 TL harcama yapıldığı, harcamalar sonunda yapılan tesislerin gayrimenkul sahiplerinin kullanımına sunulduğu, ancak yapılan giderlerle ilgili olarak pay sahiplerine düşen kısımların tahakkuk ettirilerek, tahsili için gereken tedbirlerin alınmadığı tespit edilmiştir.

Gayrimenkul değerini ve kullanıcılarının yaşam kalitesini artıran bu tür yatırım maliyetlerinin mevzuatta belirtilen yöntemlerle gayrimenkul sahiplerine dağıtılması gerekmekte olup söz konusu harcamalara katılım paylarının alınıp alınmaması idarelerin takdirinde değildir. Katılım payları amme alacağı niteliğindeki kamu gelirlerinden olduğundan, bu gelirlerin zamanında tahakkuk ettirilmemesi de katılım paylarının zaman aşımına uğraması riskini doğuracaktır.

Tablo 10: 2014-2024 Yılları Arasında Yapılan İçme Suyu ve Kanalizasyon Tesisi Harcamaları

Yılı	İçmesuyu Tesisleri Yapımı 06.05.07.08	Kanalizasyon Tesisleri Yapımı 06.05.07.08	İçmesuyu-Kanalizasyon Tesisleri Yapımı 06.05.07.90
2014	120.342,38	0,00	0,00
2015	5.425.265,09	6.372.809,85	11.080.007,76
2016	14.858.944,29	45.932.831,92	9.307.759,48
2017	23.140.079,12	60.473.457,93	13.752.923,88
2018	11.671.357,49	34.653.962,27	156.904,58
2019	6.558.445,88	55.057.610,77	16.921,20
2020	30.673.791,82	27.142.865,11	390.135,56
2021	23.765.170,10	4.022.749,27	30.853.596,81
2022	37.600.415,39	43.456.888,78	73.933.040,35
2023	99.221.590,34	33.252.264,75	15.213.956,31
2024	118.457.592,21	58.516.407,91	93.429.363,04
TOPLAM	371.492.994,11	368.881.848,56	248.134.608,97

BULGU 5: Vefat Eden Abonelerin Aboneliklerinin Feshedilmeyerek Kullanıma Kapatılmaması

Balıkesir Su ve Kanalizasyon İdaresi (BASKİ) tarafından vefat eden abonelerin abonelik sözleşmelerinin feshedilmediği ve sayaçlarının kullanıma kapatılmadığı görülmüştür.

BASKİ Genel Müdürlüğü Tarifeler Yönetmeliği'nin "Abone olma şartları" başlıklı 73'üncü maddesinde;

" ...

j) Abonenin ölümü halinde sözleşme hükümsüz olup sözleşme iptal olur. Borç ve alacakları varislerine intikal eder.” denilmektedir.

BASKİ abone bilgi sistemi üzerinden yapılan incelemede, 31.12.2024 itibarıyla 33.888 vefat etmiş abone olduğu, bu abonelerin sistem üzerinde aktif olarak yer aldığı, çoğunun sayaçlarının işler halde olduğu tespit edilmiştir.

Vefat eden abonelerin abonelik sözleşmelerinin feshedilerek sayaçların kullanıma kapatılmaması, bu aboneliklerden su tüketimi yapan kişilerin kimler olduğunun tespit edilmesini ve oluşan alacağın takibini imkânsız hale getirecektir.

Sonuç olarak, abonelerin vefat durumlarının Merkezî Nüfus İdaresi Sistemi (MERNİS) üzerinden sorgulanarak, abonelik fesih işlemlerinin yapılması gerekmektedir.

BULGU 6: İşçilerin Yıllık Fazla Çalışma Saati Sınırının Aşılması

İdare personeline, mevzuatta öngörülen yıllık azami 270 saati aşan fazla çalışma yaptırıldığı görülmüştür.

4857 sayılı İş Kanunu’nun "Fazla çalışma ücreti" başlıklı 41’inci maddesinde fazla çalışma ücreti düzenlenmektedir. Maddenin birinci fıkrasında; fazla çalışmanın Kanun’da yazılı koşullar çerçevesinde haftalık 45 saati aşan çalışmalar olduğu, sekizinci fıkrasında; fazla çalışma süresinin toplamının yılda 270 saati geçemeyeceği, son fıkrasında ise; fazla çalışmanın ne şekilde uygulanacağının çıkarılacak yönetmelikte gösterileceği hükümleri yer almaktadır.

06.04.2004 tarihli ve 25425 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan İş Kanunu’na ilişkin Fazla Çalışma ve Fazla Sürelerle Çalışma Yönetmeliği’nin 5’inci maddesinde “Fazla çalışmada sınır” düzenlemiş ve; fazla çalışma süresinin toplamının bir yılda ikiyüzyetmiş saatten fazla olamayacağı ve bu süre sınırının, işyerlerine veya yürütülen işlere değil, işçilerin şahıslarına ilişkin olduğu belirlenmiş olup fazla çalışma veya fazla sürelerle çalışma sürelerinin hesabında yarım saatten az olan sürelerin yarım saat, yarım saati aşan sürelerin ise bir saat sayılacağı belirlenmiştir.

Mezkur Kanun ve Yönetmelik hükümleri ile; 4857 sayılı İş Kanunu kapsamında çalışan işçi personel açısından fazla çalışma süresinin haftalık 45 saati aşan çalışmalar olduğu net bir şekilde ifade edilmiş ve bu kapsamda yapılacak çalışmaların her işçi için yılda 270 saati geçemeyeceği hükme bağlanmıştır.

Yapılan incelemede, yukarıda belirtilen Kanun ve Yönetmelik hükümlerine aykırı

olarak İdare personeline, yıllık azami 270 saati aşan sürelerde fazla çalışma yaptırıldığı tespit edilmiştir.

Her ne kadar iş hayatında fazla çalışma uygulaması oldukça yaygın olsa da işçilerin fiziksel ve ruhsal sağlıklarının korunması gereğince fazla çalışmanın belirli bir sınırı olmalıdır. Bu sebeple İş Kanunu, fazla çalışma için bir üst sınır belirlemiştir. Bu üst sınır, yıllık 270 saattir. İşveren, bir yıllık zaman dilimi içinde işçiye en fazla 270 saat fazla çalışma yaptırabilir.

Yargıtay 7. Hukuk Dairesi de 02.07.2015 tarihli Kararında (Esas No: 2014/19129, Karar No: 2015/13542); işçinin yıllık 270 saati aşan fazla çalışmalarının karşılığının ödenmiş olması durumunda dahi, işçinin, çalışma koşullarının uygulanmaması sebebiyle haklı fesih hakkına sahip olduğunu ve kıdem tazminatına hak kazanacağını belirtmiştir.

Söz konusu durum, gerek ilgili mevzuatında karşılığının olmaması gerekse işçiler arasında dengesiz gelir dağılımına yol açmasına bağlı olarak iş barışını, iş verimini ve işçi performansını olumsuz etkilemesinin yanında İdare bütçesinde de ek bir gider oluşturmaktadır.

Sonuç olarak, 4857 sayılı Kanun gereği 270 saatin üzerinde fazla çalışma yaptırılmaması esas olup, mevzuat ile belirlenmiş olan fazla çalışma süresinin üst sınırının aşılmaması hususunda özen gösterilmesi gerekmektedir.

BULGU 7: Hurda İşlemlerinin Sağlıklı Bir Şekilde Yürütülmesini Sağlayacak Hurda Yönetim Sistemi Kurulmaması

İdare bünyesinde hurdaya ayrılan demirbaşların, toplanması, ambara giriş, satış ve imha işlemlerine ilişkin kurumsal bir düzenleme bulunmadığı; hurda yönetiminin etkin bir şekilde gerçekleştirilmediği tespit edilmiştir.

Taşınır Mal Yönetmeliği'nin 28'inci maddesinde hurdaya ayırma süreci şu şekilde hüküm altına alınmıştır;

“MADDE 28 – Hurdaya ayırma nedeniyle çıkış

(1)Ekonomik ömrünü tamamlamış olan veya tamamlamadığı halde teknik ve fiziki nedenlerle kullanılmasında yarar görülmeyerek hizmet dışı bırakılması gerektiği ilgililer veya özel mevzuatı çerçevesinde oluşturulan komisyon tarafından bildirilen taşınırlar, biri işin uzmanı olmak kaydıyla harcama yetkilisinin belirleyeceği en az üç kişiden oluşan komisyon tarafından değerlendirilir. Yeterli sayı veya nitelikte personel bulunmaması halinde komisyonlar diğer kamu idarelerinden talep edilecek üyelerin katılımıyla oluşturulabilir.

(2)Komisyonca yapılan değerlendirme sonucunda hurdaya ayrılması uygun görülmeyen taşınırlar hakkındaki gerekçeli karar harcama yetkilisine bildirilir.

(3)Komisyonca hurdaya ayrılmasına karar verilenler için ise Kayıttan Düşme Teklif ve Onay Tutanağı düzenlenir.

(4)Hurdaya ayrılmasına karar verilen taşınırlar harcama yetkilisinin onayı ile kayıtlardan çıkarılır.

(5)Birinci fıkraya göre harcama yetkilisince oluşturulacak komisyon tarafından ekonomik değerinin olmadığı veya teknik, sağlık, güvenlik ve benzeri nedenlerle imha edilmesinin şart olduğuna karar verilen taşınırlar, harcama yetkilisinin onayı ile imha edilir. İmha, komisyon veya komisyonun gözetiminde uzman kişiler tarafından yapılır. Bu işleme ilişkin ayrıca bir imha tutanağı düzenlenir. İmha işleminde özel mevzuat hükümleri öncelikle dikkate alınır.

(6)Hurdaya ayrılan veya imha edilen taşınırlar Taşınır İşlem Fişi düzenlenerek kayıtlardan çıkarılır. Fişin ekine Kayıttan Düşme Teklif ve Onay Tutanağının bir nüshası bağlanır.

(7)İlgili mevzuatı gereğince, kasko sigortası yaptırılmış taşıt ve iş makineleri ile ekipmanın risk sonrası hurdaya ayrılarak kayıtlardan çıkarılması durumunda hurdası, kasko sigortası genel şartlarına dayanılarak sigorta şirketine verilebilir. Bu durumda rizikonun gerçekleşmesi anındaki gerçeğe uygun değeri sigorta şirketinden tahsil edilir.”

Görüldüğü üzere Taşınır Mal Yönetmeliği'nin 28'inci maddesi hükmü gereğince, ekonomik ömrünü tamamlamış olan veya tamamlamadığı halde teknik ve fiziki nedenlerle kullanılmasında yarar görülmeyerek hizmet dışı bırakılması gerektiği ilgililer veya özel mevzuatı çerçevesinde oluşturulan komisyon tarafından bildirilen taşınırlar, biri işin uzmanı olmak kaydıyla harcama yetkilisinin belirleyeceği en az üç kişiden oluşan komisyon tarafından değerlendirilip, harcama yetkilisi veya üst yöneticinin onayı ile hurdaya ayrılma işleminin tamamlanması gerekmektedir.

Anılan komisyonca yapılan değerlendirme sonucunda hurdaya ayrılması uygun görülmeyen taşınırlar hakkındaki gerekçeli karar harcama yetkilisine bildirilir. Komisyonca hurdaya ayrılmasına karar verilenler için ise Kayıttan Düşme Teklif ve Onay Tutanağı düzenlenerek hurda ambarına gönderilir. Komisyonun yapacağı değerlendirme sonucunda hurdaya ayrılan taşınırın, ekonomik değer taşıyıp taşıymasına bağlı olarak imha edilmesi veya satılması mümkündür. Mevzuat gereği oluşturulması gereken ikinci bir komisyon daha vardır. Bu komisyonun görevi; ekonomik ömrünü tamamlamadan teknik ve fiziki nedenlerle hizmet dışı bırakılması gereken taşınırlarla ilgili olarak, sorumluların tespit edilmesi ve taşınırların

değerinin belirlenmesidir. Kamu malına verilen zarara ilişkin sorumlulukların tespitinden sonra ilgililerden rücu edilmek suretiyle sebep oldukları zarar tahsil edilmelidir.

5591 Sayılı Kanun’a göre kurulan ve halen aynı hukuki yapı ve yetkileri koruyan Makine ve Kimya Endüstrisi Kurumu (MKE) Genel Müdürlüğü, yasalarla kendisine verilen görev ve yetkiler çerçevesinde kamu kurum ve kuruluşlarının hurdalarını, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı’nca her altı ayda bir belirlenen fiyatlar üzerinden satın alarak, savunma sanayi ihtiyaçlarına yönelik üretimlerinde kullanmaktadır. MKE kamu kurumlarının hurdalarının sahibi konumunda olup, hurdaları toplamaya yetkili tek kamu kuruluşudur. Bu nedenle kurumların her türlü hurda malzemelerini MKE Hurda İşletmesi müdürlüğüne satış suretiyle devretmeleri kanuni bir zorunluluktur.

Hurda ambarı, çeşitli nedenlerle kullanılmaz hale gelen taşınırların biriktirildiği yerlerdir. Hurda ambarına hurda ambar sorumlusu atanması, ambara giriş çıkışların tutulacak hurda defterinde takip edilmesi, etkin bir hurda yönetiminin vazgeçilmez unsurudur. Hurda ambarında muhafaza altına alınan taşınırlardan, satışına karar verilenler usulü dairesinde satılırken imha edilmesine karar verilen taşınırlar, komisyon huzurunda imha edilir. Bu işleme ilişkin bir imha tutanağı düzenlenmelidir. Hurdaya ayrılan veya imha edilen taşınırlar Taşınır İşlem Fişi düzenlenerek kayıtlardan çıkarılır.

Yapılan incelemelerde, bir hurda yönetim sisteminin bulunmaması sebebiyle, hurdaya ayrılan demirbaşların, toplanması, ambara giriş, satış ve imha işlemlerine ilişkin kurumsal bir düzenleme sağlanamadığı görülmüştür.

Yukardaki hususları kapsayan bir sürecin oluşturulmasını sağlayacak kurumsal düzenlemeler yapılarak etkin bir hurda yönetimi altyapısı kurulması gerekmektedir.

BULGU 8: İnternet Haberleri İçin Yayın Bedeli Ödenmesi

İdare tarafından yerel basın tarafından yapılan internet haberleri için periyodik yayın alımı adı altında ödeme yapıldığı görülmüştür.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu’nun “Tanımlar” başlıklı 3’üncü maddesinin (h) bendinde kamu gideri, “*Kanunlarına veya Cumhurbaşkanlığı kararnamelerine dayanılarak yaptırılan iş, alınan mal ve hizmet bedelleri, sosyal güvenlik katkı payları, iç ve dış borç faizleri, borçlanma genel giderleri, borçlanma araçlarının iskontolu satışından doğan farklar, ekonomik, malî ve sosyal transferler, verilen bağış ve yardımlar ile diğer giderleri*” olarak tanımlanmıştır.

Mezkur Kanun’un “Kamu maliyesinin temel ilkeleri” başlıklı 5’inci maddesinin birinci

fıkrası (g) bendi, “Hesap verme sorumluluğu” başlıklı 8’inci maddesi, “Üst yöneticiler” başlıklı 11’inci maddesi ve “Harcama talimatı ve sorumluluk” başlıklı 32’nci maddesi ikinci fıkrasında kamu idarelerince, ihtiyaçların karşılanmasında ekonomik veya sosyal verimlilik ilkelerine uygun olarak maliyet-fayda veya maliyet-etkinlik ile gerekli görülen diğer ekonomik ve sosyal analizlerin yapılması gerektiği, üst yöneticiler, harcama yetkilileri ve her türlü kamu kaynağının elde edilmesi ve kullanılmasında görevli ve yetkili olanların; kaynakların etkili, ekonomik, verimli kullanılmasından ve kötüye kullanılmaması için gerekli önlemlerin alınmasından sorumlu oldukları belirtilmiştir.

2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun’un ek 5’inci maddesinde yer alan; *“Bu Kanun diğer büyükşehir belediyelerinde de uygulanır.”* hükmü gereğince Balıkesir Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü(BASKİ) faaliyetlerini 2560 sayılı Kanun’da belirtilen esaslar dâhilinde yürütmektedir. Bu Kanun'un “Görev ve yetkiler” başlıklı 2’nci maddesinde, su idarelerinin su ve kanalizasyon hizmetleri konularında görev ve yetkileri düzenlenmiştir. Aynı Kanun'un” Genel müdür ve yardımcıları” başlıklı 11’inci maddesinin (d) bendinde *“Bütçe, iş ve yatırım programları uyarınca harcama yapmak”* genel müdürün görevi olarak belirtilmiştir.

27.05.2016 tarihli ve 29724 mükerrer sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliği’nin 511’inci maddesi gereğince Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığınca hazırlanan 2022-2024 Dönemi Belediye, Bağlı İdare ve Birlikler Bütçe Hazırlama Rehberi’nin “03- Mal ve hizmet alım giderleri” başlıklı bölümünde *“Mal ve hizmet alımları ile ilgili gider tahminlerinde aşağıdaki esaslara uyulacaktır: (...) j) Yayın alımlarında ve kırtasiye ihtiyaçlarının karşılanmasında azami tasarruf anlayışı içerisinde hareket edilmelidir.”* hükmü,

Aynı Rehberin Analitik Bütçe Sınıflandırmasına İlişkin Rehber bölümünde ise,

“03.6.2.01 Tanıtma, Ağırlama, Tören, Fuar, Organizasyon Giderleri:

▪ *Yurdumuza çağrılmalarında yarar umulan yabancılar ile yabancı basın, radyo ve televizyon organları heyet ve mensuplarının yurt içindeki ağırlama, konuklama ve gezi giderleri ile zaruri görüldüğü takdirde geliş ve dönüş bilet ücretleri,*

▪ *Yıllık programların ve bütçelerin koordinasyon, uygulama ve izlenmesi ile ilgili alım ve giderleri ile bütçe hazırlama sürecinde yapılacak tanıtma ve ikram giderleri; plan, program ve bütçelerin ulusal çap ve seviyede tanıtılması ile ilgili her türlü basın, yayın, baskı, konferans, broşür, radyo, televizyon, film, fotoğraf, vb. araç ve malzeme giderleri,*

- *Ekonomik ağırlıklı tanıtım faaliyetleri çerçevesinde ticaret heyeti, alım heyeti ve ihracat ürünlerinin tanıtım hizmetleri ile ilgili yurtiçinde ve yurtdışında yapılacak organizasyonlara ilişkin tanıtma giderleri (yolluklar hariç),*
- *Ülkemizin yatırım imkânlarının yabancılara tanıtılması ve doğrudan yabancı sermaye yatırımlarının artırılmasını sağlamak amacıyla yurt içi ve yurt dışında yapılacak toplantı, seminer, konferans vb. organizasyonlar ve bunlara ilişkin baskı, yayın, broşür vb. araç, gereç ve malzeme giderleri, ağırlama, konaklama ve bu işlemle ilgili hazırlıkların gerektirdiği her türlü giderler (yolluklar hariç),*
- *Makamın gerektirdiği temsil, ağırlama, tören giderleri dışında kalan ve tanıtma amaçlı olmak üzere, kısa süreli kongre, konferans ve seminer gibi toplantılara ilişkin karşılama, ağırlama ve organizasyon giderleri ile tanıtıma yönelik reklam giderleri,*
- *Tanıtma amaçlı fuarlarla ilgili olmak üzere ve başka ekonomik kodlardan karşılanması mümkün olmayan yolluk, kira gibi diğer giderler,*
- *Yurt dışında turizm ve ihracat imkânlarının artırılması amacıyla halkla ilişkiler ve pazarlama firmalarına, uzmanlarına ve bu işlerle uğraşan kuruluşlara verecekleri hizmetler karşılığı yapılacak ödemelerle, bu konularda yaptırılacak araştırma giderleri,*
- *Yukarıda sayılanların dışında kalan tanıtma, ağırlama, tören, fuar, organizasyon giderleri*

bu bölüme kaydedilecektir.”

hükmü bulunmaktadır.

Hangi harcamaların tanıtım giderleri kapsamında değerlendirilmesi gerektiği konusu Sayıştay Temyiz Kurulunun 16.10.2012 tarihli ve 35580 tutanak numaralı Kararında;

“5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun "Tanımlar" başlıklı 3.maddesinin (h) bendinde, kamu gideri;

“Kanunlarına dayanılarak yaptırılan iş, alınan mal ve hizmet bedelleri, sosyal güvenlik katkı payları, iç ve dış borç faizleri, borçlanma genel giderleri, borçlanma araçlarının iskontolu satışından doğan farklar, ekonomik, mali ve sosyal transferler, verilen bağış ve yardımlar ile diğer giderler” olarak tanımlanmıştır.

Belediye Bütçesinden Yapılacak Temsil Ağırlama ve Tören Giderleri Yönergesinin 2. maddesinde; “Bu Yönerge, belediye idaresinin başı ve temsilcisi olan Belediye Başkanının bu

sıfatının gereği olarak yapacağı temsil-ağırlama ve tören giderleri konusunda uyacağı kuralları kapsar.” denilmektedir. Anılan hüküm, belediye başkanının, temsil ağırlama ve tören giderlerinin yapılması hususunda, sınırsız bir takdir yetkisine sahip olmadığını belirtmektedir.

Belediyelerin “Görev, Yetki ve Sorumlulukları” 5393 sayılı Belediye Kanununun 14 ve 15’inci maddelerinde düzenlenmiştir.

Anılan madde hükümlerinde, mahalli müşterek nitelikte olmak şartıyla belediyelerce yerine getirilmesi öngörülen görevler ve sorumluluklar ile belediyelerin yetkileri sayılmıştır. 14’üncü maddenin birinci fıkrasında, “mahalli müşterek nitelikte olmak şartıyla” ibaresi bu husustaki sınırı da belirlemiştir.

Anılan kanunun 60’ıncı maddesinde ise, belediye giderlerinin neler olabileceği yine tek tek sayılmak suretiyle hüküm altına alınmıştır. Bu maddede zikredilen belediye giderleri 14 ve 15. maddelerde sayılan görevlerin yerine getirilmesi ve yetkilerin kullanılması ile ilgili giderlerdir.

Belediyenin kanuni görevleri dahilinde yapılması gereken ve yapılmış olan rutin işlerinin halka duyurulmak amacıyla ücret karşılığında çeşitli yayın organlarında haber niteliğinde verdirilmesini tanıtım giderleri kapsamında değerlendirmek mümkün değildir. Zira tanıtım giderlerinden anlaşılması gereken, bağlı olunan şehrin veya ilçenin sosyal ve kültürel açıdan turistik amaçla tanıtımı ile ilgili olup, belediyenin günlük işlerinin ve dolayısıyla da belediyenin ve belediye başkanının tanıtım giderleri değildir.

Bu itibarla, dilekçi iddialarının reddedilerek 604 sayılı İlam ile verilmiş olan tazmin hükmünün TASDİKİNE,”

denilmiştir.

Diğer yandan, kamu kurum ve kuruluşlarının harcamalarında tasarruf sağlanması amacıyla yayımlanan Tasarruf Tedbirleri ile ilgili 2024/7 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi’nin “Genel ilkeler” başlıklı bölümünde; “Kamu hizmetleri, bütçe sınırları içinde kalınarak ayrılan kaynakların üzerinde harcama yapılmasına yol açılmadan azami tasarruf anlayışı içinde yerine getirilecektir. Yılı ve takip eden yılların bütçelerinde ilave yük oluşturacak şekilde faaliyet genişlemesine ve iş artışına gidilmeyecektir” denilmektedir.

Yapılan incelemede, yerel basının internet sitelerinde yer alan, idareyle ilgili yapılan rutin haberler gerekçe göstererek ödeme yapıldığı tespit edilmiştir.

İdare bütçesinden yapılan bir harcamanın kamu gideri olarak kabul edilebilmesi için

2560 sayılı Kanun’da belirlenen su ve kanalizasyon hizmetleri konularındaki görevlere ilişkin bir ihtiyacın karşılanmasına yönelik, harcama olması gerekmektedir. Nitekim yukarıda belirtilen mevzuat hükümlerinde de basın tarafından yapılan internet haberleri için Genel Müdürlük bütçesinden harcama yapılmasına müsaade eden bir düzenleme bulunmamaktadır.

Yukarıda yer verilen denetim tespiti üzerine, İdare tarafından, yerel basın tarafından yapılan gazete/internet haberleri için tanıtım kapsamında alınan hizmetlerin, BASKİ Genel Müdürlüğünün Balıkesir ili kapsamında yaptığı hizmetlerin vatandaşlara duyurulması, tesislerin bakım ve korunmasına özen gösterilmesi, çevre sağlığına dikkat edilmesi ve yapılan faaliyetlerin kamuoyuna duyurulması vb. hususlarda, dolaylı olarak su ve kanalizasyon hizmetlerine yönelik işler olduğu, belirtilmişse de, yapılan haberlerin İdarenin rutin faaliyetlerini içeren hizmetlere ilişkin olması, söz konusu haberlerin, basın kuruluşlarının ana faaliyetleri gereği yaptıkları yayımlar olması nedenleriyle İdare bütçesinden bu faaliyetler için yapılan ödemelerin, 2560 sayılı Kanun’da belirlenen görevler kapsamındaki bir ihtiyacın karşılanmasına yönelik olarak değerlendirilmesi hukuken mümkün değildir.

Bu itibarla, mevzuatında öngörülmediği halde, İdarenin Kanun’da belirlenen görevleri kapsamında gerçekleştirdiği rutin faaliyetlerine ilişkin olan ve bir ihtiyacın karşılanmasına yönelik olmayan haberler için ödeme yapılması mümkün gözükmemektedir.

BULGU 9: Kullanım Süresi Dolan Su Sayaçlarının Yenilenmemesi

Balıkesir genelinde aboneler tarafından kullanılan sayaçların 269.013 adedinin damga yılı süresinin geçmiş olduğu ve buna rağmen kullanılmaya devam edildiği tespit edilmiştir.

23.11.2023 tarih ve 32378 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Elektrik, Su ve Gaz Sayaçları Muayene Yönetmeliği’nin “Tanımlar” başlıklı 4’üncü maddesine göre sayaç; elektrik, su veya gaz sayaçları olarak tanımlanmış, sayacın cinsine göre kullanıcıları ayırma tabi tutulmuştur.

Buna göre, “ölçüm şartlarında ölçüm çeviriciden geçen suyun hacminin ölçülmesi, hafızaya alınması ve görüntülenmesi için tasarımı olan ölçü aleti” olarak tanımlanan su sayacının kullanıcısı, su sayacını dağıtım ağında kullanan su ve kanalizasyon idaresi olarak belirlenmiştir.

Yönetmelik’in 5’inci maddesinde sayaçların muayene şekillerinden bahsedilmiş olup, bunlardan biri periyodik muayenedir. Periyodik muayene, söz konusu Yönetmelik’in 8’inci maddesine göre, “...belli sürelerde olmak üzere sayaçlar için Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı il müdürlükleri tarafından yapılan genel muayene” şeklinde tanımlanmıştır.

Maddenin devamında, Periyodik muayene süresi dolan sayaçların, periyodik muayene süresinin dolduğu yılı takip eden yıl içerisinde kullanıcı tarafından tüketiciden sökülüp yerine geçerli muayenesi olan bir sayacın takılacağı, aksi takdirde sayacın kullanıcısı hakkında damga süresi geçmiş ölçü aleti kullanma fiilinden dolayı 3516 sayılı Ölçüler ve Ayar Kanunu'nda belirtilen idari işlemlerin uygulanacağı, ifade edilmiştir.

Sayaçların periyodik muayene süreleri Yönetmelik'in ekinde yer almakta olup, söz konusu süre su sayaçları için 10 yıl olarak belirlenmiştir. Periyodik muayenelerin yaptırılması sorumluluğu sayaçların kullanıcısına yani su ve kanalizasyon idarelerine aittir.

Yapılan incelemede, 2024 yıl sonu itibarıyla 261.104 adet sayacın damga yılının geçtiği, 7.909 adedinin ise damga yılının hiç olmadığı görülmüştür.

Tablo 11: Damga Yılı İtibari ile Su Sayaçlarının Sayısı

Sayaç Damga Yılı	Sayaç Sayısı
1980	34.020
1981	43
1982	46
1983	84
1984	111
1985	101
1986	123
1987	319
1988	420
1989	367
1990	635
1991	902
1992	1.338
1993	1.590
1994	1.173
1995	1.303
1996	1.324
1997	1.814
1998	2.048
1999	3.543
2000	5.889
2001	3.780
2002	3.686
2003	3.292
2004	9.234
2005	35.766
2006	29.888
2007	10.872
2008	11.804
2009	10.133
2010	12.124
2011	13.143
2012	14.854
2013	15.356

2014	29.979
TOPLAM	261.104

Sonuç olarak; 10 yılını doldurmuş sayaçların azımsanamayacak bir sayıda olduğu ve bunlar tarafından yapılan su tüketim miktarlarının ölçümüne dair rakamların hatalı olabileceği dikkate alındığında, bu durum İdare açısından bir gelir kaybı riskini beraberinde getirebilecektir. Ayrıca, bu konuda her ne kadar bugüne kadar İdareye cezai yaptırım uygulanmamış olsa dahi, bundan sonraki süreçte olası bir uygulama kurum açısından önemli bir gider kalemini ortaya çıkaracak ve kamu zararı riski meydana gelebilecektir.

Mevcut durumda damga süresi geçmiş vaziyette kullanılmaya devam edilen 261.104 adet sayacın, değiştirilmesi ya da muayene edilmesi yönündeki çalışmaların sonuçlandırılması gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 10: İdarece Başka Kamu Kurumlarının Görev Alanına Giren İşlerin ve Hizmetlerin Yüklenilmesi

İdarenin, diğer kamu kurum ve birliklerin görev alanına giren faaliyetlerde yer aldığı ve Kanun’la verilen asli görevlerini yerine getirmek amacıyla kendisine tahsis edilen ödenekleri Devlet Su İşleri (DSİ) ve Sulama Birlikleri tarafından yerine getirilmesi gereken tarımsal sulama tesislerinin bakımı ve işletilmesi gibi kendi görev alanı dışındaki işlerde kullandığı görülmüştür.

6172 sayılı Sulama Birlikleri Kanunu’nun “Amaç ve kapsam” başlıklı 1’inci maddesinde;

“Bu Kanunun amacı; ülkenin su varlık ve kaynaklarının rasyonel kullanımı maksadıyla umumi sulardan faydalanmak üzere Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü tarafından inşa edilmiş veya halen inşa edilmekte olan ya da inşa edilmesi planlanan sulama tesislerini gayelerine uygun şekilde kullanmak, işletmek, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü’nün onayını almak suretiyle işletirmek, bu tesislerin bakım, onarım ve yönetim sorumluluğunu yürütmek, tesisi geliştirmeye yönelik yeni projeler yapmak, yaptırmak veya tesisi yenilemekle görevli sulama birliklerinin kuruluşu, organlar ile görev ve yetkilerini düzenlemektir.”

Hükmü uyarınca DSİ Genel Müdürlüğü tarafından inşa edilen sulama tesislerini gayelerine uygun şekilde kullanmak, işletmek, bu tesislerin bakım, onarım ve yönetim

sorumluluğunu yürütmek veya tesisi yenilemek gibi görevler Sulama Birliklerinin görev alanı olarak sayılmıştır.

Ancak İdare ile DSİ ve Balıkesir Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı arasında 13.04.2023 tarihinde yapılan bir protokol ile DSİ tarafından işletmesi ve bakımı üstlenilen 50 adet gölet sulama tesisi ile çeşitli sulama birlikleri tarafından işletmesi ve bakımı yapılan 17 adet gölet sulama tesisinin sadece işletme ve bakım onarım sorumluluğu devralınmıştır. Söz konusu göletlerin mülkiyeti DSİ’de kalmıştır.

2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi (İSKİ) Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkındaki Kanun’un Ek 4’üncü maddesinde yer alan;

“Bu Kanun diğer Büyükşehir Belediyelerinde de uygulanır.” hükmü gereğince BASKİ faaliyetleri 2560 sayılı Kanun’da belirtilen esaslar dahilinde yürütülmektedir. Mezkûr Kanun’un “Görev ve yetkiler” başlıklı 2’nci maddesinde:

a) *İçme, kullanma ve endüstri suyu ihtiyaçlarının her türlü yeraltı ve yerüstü kaynaklarından sağlanması ve ihtiyaç sahiplerine dağıtılması için; kaynaklardan abonelere ulaşıncaya kadar her türlü tesisin etüd ve projesini yapmak veya yaptırmak, bu projelere göre tesisleri kurmak ve kurdurmak, kurulu olanları devralıp işletmek ve bunların bakım ve onarımını yapmak, yaptırmak ve gerekli yenilemelere girişmek.*

b) *Kullanılmış sular ile yağış sularının toplanması, yerleşim yerlerinden uzaklaştırılması ve zararsız bir biçimde boşaltma yerine ulaştırılması veya bu sulardan yeniden yararlanılması için abonelerden başlanarak bu suların toplanacakları veya bırakılacakları noktaya kadar her türlü tesisin etüd ve projesini yapmak veya yaptırmak; gerektiğinde bu projelere göre tesisleri kurmak yada kurdurmak; kurulu olanları devralıp işletmek ve bunların bakım ve onarımını yapmak, yaptırmak ve gerekli yenilemelere girişmek.*

c) *Bölge içindeki su kaynaklarının deniz, göl, akarsu kıyılarının ve yeraltı sularının kullanılmış sularla ve endüstri atıkları ile kirletilmesini, bu kaynaklarda suların kaybına veya azalmasına yol açacak tesis kurulmasını ve bu tür faaliyetlerde bulunulmasını önlemek ve bu konuda her türlü teknik, idari ve hukuki tedbiri almak. Su ve Kanalizasyon hizmetleri konusunda hizmet alanı içindeki Belediyelere verilen görevleri yürütmek ve bu konulardaki yetkileri kullanmak.*

d) *Her türlü taşınır ve taşınmaz malı satın almak, kiralamak, ekonomik değeri kalmamış araç ve gereçleri satmak, İ.S.K.İ.’nin hizmetleriyle ilgili tesisleri doğrudan*

doğruya yahut diğer kamu veya özel kuruluşlarla ortak olarak kurmak ve işletmek, bu maksatla kurulmuş veya kurulmakta olan tesislere iştirak etmek.

e) Kuruluş amacına dönük çalışmaların gerekli kılması halinde her türlü taşınmaz malı kamulaştırmak veya üzerinde kullanma hakları tesis etmek.”

Denilmek suretiyle İdare'nin yapmakla yükümlü olduğu görevler sıralanmıştır.

Kanun'la veya başka herhangi bir mevzuat hükmüyle yukarıda belirtilenler haricinde herhangi bir görev İdare'ye verilmemiştir. İdare'den beklenen kendisine Kanun'la tevdi edilen bu görevleri bütçe imkanları doğrultusunda yerine getirmesidir. Ancak İdarece, kendisine verilen görevleri yerine getirmek için bile yetersiz olan bütçe imkanları göz ardı edilerek, DSİ Genel Müdürlüğü ve Sulama Birlikleri tarafından yerine getirilmesi gereken ve işletme, bakım ve onarımı için çok ciddi bütçe gerektiren tarımsal sulama tesisleri devralınmıştır.

Bu durum ise Anayasa'nın 123'üncü maddesinde “*İdare, kuruluş ve görevleriyle bir bütündür ve kanunla düzenlenir.*” denilmek suretiyle ifade edilen İdarenin Kanuniliği ilkesine aykırılık taşımaktadır.

Söz konusu tesislerin devralınmasından hemen önce İdare bünyesinde bahse konu sulama tesislerinin yönetiminin sağlanması amaçlı Su Tesisleri Daire Başkanlığı kurulmuştur.

Adı geçen Daire Başkanlığının 2023 yılı bütçe gideri toplamı 20.946.904,70 TL, 2024 bütçe gideri toplamı (22.11.2024 itibarıyla) 72.218.110,56 TL olarak gerçekleşmiştir.

İmzalanan protokol ile devralınan tesislerin işletme, bakım ve onarım sorumluluğu İdare'ye aktarılmıştır. Ancak özellikle boru içindeki su basıncının işletme talimatında belirtilen düzeyde sabit tutulması prensibine dayanan kapalı sistem sulama şebekelerinin iş sonu (as-built) projeleri yapılan devir sürecinde İdare'ye teslim edilmemiştir. Bu durum ise kapalı boru sisteminin nerden geçtiğinin ve boru sisteminde patlaklar oluşması halinde yapılacak müdahalenin belirlenmesini ciddi şekilde zorlaştırmaktadır.

Yapım İşleri Genel Şartnamesi (YİĞŞ)'nin “*Projelerin yükleniciye teslimi*” başlıklı 11'inci maddesinin 7'nci bendi hükmüne göre nihai projelerin DSİ'nin ilgili biriminde bulunması gerekmektedir. Dolayısıyla devralınan her bir sulama sistemine ait nihai projelerin İdare ile paylaşılması sağlanmalıdır.

Diğer yandan DSİ Genel Müdürlüğü ve Sulama Birliklerinden devralınan özellikle kapalı sistem (boru ile) sulama tesislerinde sık sık boru patlamaları yaşanmaktadır. Bahse konu sulama tesisleri DSİ Genel Müdürlüğü tarafından 4734 sayılı Kanuna göre ihale edilmekte olup

4735 sayılı Kanun ve imzalanan Sözleşme hükümlerine göre inşası yapılmaktadır. 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu’nun “Yapım işlerinde yüklenicilerin ve alt yüklenicilerin sorumluluğu” başlıklı 30’uncu maddesi ile Sözleşme eki YİGŞ’nin “Alt yüklenicilerin çalıştırılması ve sorumlulukları” başlıklı 20’nci maddesinde;

“Yapım işlerinde yüklenici ve alt yükleniciler, yapının fen ve sanat kurallarına uygun olarak yapılmaması, hileli malzeme kullanılması ve benzeri nedenlerle ortaya çıkan zarar ve ziyandan, yapının tamamı için işe başlama tarihinden itibaren kesin kabul tarihine kadar sorumlu olacağı gibi, kesin kabul onay tarihinden itibaren de onbeş yıl süreyle müteselsilen sorumludur. Bu zarar ve ziyan genel hükümlere göre yüklenici ve alt yüklenicilere ikmal ve tazmin ettirilir. Ayrıca haklarında 27 nci madde hükümleri uygulanır.”

Denilmektedir.

Bu madde hükmünün uygulanabilmesi için sulama sisteminde yaşanan arızanın kullanım hatasından mı kaynaklandığı yoksa işin yapımının teknik şartnamede belirtilen hususlara uygun olmamasından mı kaynaklandığının ciddi bir şekilde tespiti hayati önem arz etmektedir. Ancak İdarece yukarıda yer alan Kanun hükmünün işletilebilmesi için gerekli olan teknik tespitin yapılmadığı görülmektedir.

Sonuç olarak İdarenin Kanuniliği ilkesi gereğince İdare sadece kendisine Kanun ve Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile verilen görevleri yapmakla mükelleftir. İdare’nin sahip olduğu çok sınırlı bütçe imkanlarıyla, diğer kurumların görevlerini de yüklenmesi hem kendi görevlerini yerine getirmesi hem de diğer görevlerin yerine getirilmesini imkansız kılmaktadır.

BULGU 11: İdarenin Görev Alanına Girmeyen Alanlarda Çeşitli Yapım İşlerinin Yapılması

Büyükşehir Belediyesinin görevleri arasında bulunan ve Balıkesir Su ve Kanalizasyon İdaresinin görev ve yetkileri kapsamında bulunmayan birtakım işlerin İdare tarafından kendi bütçesinden üstlenilerek yapıldığı görülmüştür.

2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi (İSKİ) Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkındaki Kanun’un Ek 4’üncü maddesinde;

“Bu Kanun diğer Büyükşehir Belediyelerinde de uygulanır.”

Hükmü gereğince BASKİ faaliyetleri 2560 sayılı Kanun'da belirtilen esaslar dahilinde yürütülmektedir. Mezkûr Kanun'un "Görev ve yetkiler" başlıklı 2'nci maddesinde:

"Madde 2 – İSKİ'nin görev ve yetkileri şunlardır:

a) İçme, kullanma ve endüstri suyu ihtiyaçlarının her türlü yeraltı ve yerüstü kaynaklarından sağlanması ve ihtiyaç sahiplerine dağıtılması için; kaynaklardan abonelere ulaşıncaya kadar her türlü tesisin etüd ve projesini yapmak veya yaptırmak, bu projelere göre tesisleri kurmak ve kurdurmak, kurulu olanları devralıp işletmek ve bunların bakım ve onarımını yapmak, yaptırmak ve gerekli yenilemelere girişmek.

b) Kullanılmış sular ile yağış sularının toplanması, yerleşim yerlerinden uzaklaştırılması ve zararsız bir biçimde boşaltma yerine ulaştırılması veya bu sulardan yeniden yararlanılması için abonelerden başlanarak bu suların toplanacakları veya bırakılacakları noktaya kadar her türlü tesisin etüd ve projesini yapmak veya yaptırmak; gerektiğinde bu projelere göre tesisleri kurmak yada kurdurmak; kurulu olanları devralıp işletmek ve bunların bakım ve onarımını yapmak, yaptırmak ve gerekli yenilemelere girişmek.

c) Bölge içindeki su kaynaklarının deniz, göl, akarsu kıyılarının ve yeraltı sularının kullanılmış sularla ve endüstri atıkları ile kirletilmesini, bu kaynaklarda suların kaybına veya azalmasına yol açacak tesis kurulmasını ve bu tür faaliyetlerde bulunulmasını önlemek ve bu konuda her türlü teknik, idari ve hukuki tedbiri almak. Su ve Kanalizasyon hizmetleri konusunda hizmet alanı içindeki Belediyelere verilen görevleri yürütmek ve bu konulardaki yetkileri kullanmak.

d) Her türlü taşınır ve taşınmaz malı satın almak, kiralamak, ekonomik değeri kalmamış araç ve gereçleri satmak, İ.S.K.İ.'nin hizmetleriyle ilgili tesisleri doğrudan doğruya yahut diğer kamu veya özel kuruluşlarla ortak olarak kurmak ve işletmek, bu maksatla kurulmuş veya kurulmakta olan tesislere iştirak etmek.

e) Kuruluş amacına dönük çalışmaların gerekli kılması halinde her türlü taşınmaz malı kamulaştırmak veya üzerinde kullanma hakları tesis etmek."

Denilmek suretiyle İdare'nin yapmakla mesul bulunduğu görevler sıralanmıştır.

İdareye tanımlanan görevler altyapı yatırımlarını kapsayan, ciddi bütçe ve işgücü gerektiren görevlerdir. Bu kapsamda ihalesi yapılarak sözleşmesi imzalanan bazı işlerin yapımı sürecinde İdare tarafından ödenek yetersizliği nedeniyle süre uzatımı verilmekte, bazı işler ise aynı gerekçeyle feshedilmektedir. Hal böyle iken Büyükşehir Belediyesinin görev alanına giren bazı yapım işlerinin ihalesi İdarece yapılarak hakediş ödemeleri İdare

bütçesinden karşılanmaktadır. Bu durum ise İdarenin Kanun'la kendisine verilen görevleri yerine getirmesi amacıyla verilen bütçenin, söz konusu görevlerin yerine getirilmesinden ziyade Büyükşehir Belediyesinin görev alanına giren konularda harcanmasına yol açmaktadır.

Örneğin Kuzeybatı Çevre Yolu Mevcut Hatları Deplase İmalatları ve Balıkesir İli Karesi İlçesi 18-02 İmar Düzenleme Bölgesi Yol Yapım İşinde (2023/1019564 İKN) yapılacak olan imalatların sadece %16,3'ünü teşkil eden su şebekesi ve kanalizasyon hattı döşenmesi gibi, İdare'nin görev alanına giren konuları kapsamakta, işin geri kalan kısmı ise Büyükşehir Belediyesinin sorumluluğunda bulunan yol yapım imalatlarını içermektedir. Bahse konu ihale kapsamında yapılan imalatlar temelinde yol yapım işi olmasına rağmen, asli görevi; içme, kullanma ve endüstriyel suların nihai kullanıcıya ulaştırılması ile kanalizasyon hatlarının döşenmesi olan BASKİ tarafından ihale edilerek hakediş ödemeleri İdare bütçesinden yapılmıştır.

Ülkü Yolu Dere Geçişini Sağlayan Mevcut Geçiş Yapısının Genişletilmesi, Muhtelif Bölgelerde Kazı ve Dolgu Yapılması ile Tahkimat Taşlarının Arasının Derz Dolguyla Doldurulması Yapım işi (İKN: 2023/567632) kapsamında Edemit Çayı'nın sağ ve sol sahillerinde taş tahkimat imalatı yapılmıştır. Bu imalat da İdare'nin görevleri arasında bulunmamaktadır.

Balıkesir İli Muhtelif Mahalle Cadde ve Sokaklarında Beton Parke ve Bordür Yapım İş (İKN: 2022/1236387) kapsamında Balıkesir genelinde muhtelif bölgelerde parke ve bordür döşenmesi işi yapılmıştır. Bu iş Büyükşehir Belediyesi veya ilgili ilçe belediyesi tarafından yapılması gereken bir iş olmasına rağmen İdare tarafından yapılmış ve hakedişleri ödenmiştir.

Yukarıda örnek olarak sayılan benzer işler çoğaltılabilir. Bahsi geçen işlerde İdare kendisine Kanun'la verilen görevlerin yerine getirilmesi için tahsis edilen bütçe ve insan kaynağı gibi imkanları Büyükşehir Belediyesi ve İlçe Belediyelerinin görev alanına giren işlerde kullanmaktadır. Bu durum ise İdare'nin kendi görev alanına giren işleri zamanında bitirmesini engellemektedir.

Dolayısıyla İdare sadece kendi görevleri arasında belirlenen işleri yapması, kendisine verilen bütçe ve insan kaynağı gibi imkanları bu doğrultuda kullanması gerekmektedir.

BULGU 12: İdare Tarafından Feshedilen Mal Alımı İşi Sonrasında İdarenin Uğradığı Zarar ve Ziyanın Tazmini İçin Dava Açılmaması

İdare tarafından ihale edilen ve yüklenicinin taahhüdünü ihale dokümanı ve sözleşme hükümlerine uygun olarak yerine getirmemesi dolayısıyla feshedilen su sayacı alım işi kapsamında idarenin uğradığı zarar ve ziyanın tazmini için yükleniciye uğranılan menfi zararın tazmini amacıyla dava açılmadığı görülmüştür.

Menfi zarar, sözleşme taraflarından birinin, sözleşme karşılıklı olarak ifa edilseydi bulunacağı durum ile sözleşmenin feshedilmesi halinde bulunduğu durum arasındaki farktan kaynaklanan zarardır. Başka bir ifadeyle, sözleşmenin hiç yapılmamış olmasından kaynaklanan zararları ifade eder.

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu’nun karşılıklı borç yükleyen sözleşmelerde borçların ifa edilmemesi halinde temerrüde düşen borçluya yönelik seçimlik hakların düzenlendiği 125’inci maddesinin son cümlesinde;

“.....

Sözleşmeden dönme hâlinde taraflar, karşılıklı olarak ifa yükümlülüğünden kurtulurlar ve daha önce ifa ettikleri edimleri geri isteyebilirler. Bu durumda borçlu, temerrüde düşmekte kusuru olmadığını ispat edemezse alacaklı, sözleşmenin hükümsüz kalması sebebiyle uğradığı zararın giderilmesini de isteyebilir.”

denilmek suretiyle taraflardan birinin yüklenmiş bulunduğu edimi sözleşme şartlarına uygun olmayan bir şekilde ifa etmesi veya hiç yerine getirmemesi nedeniyle sözleşmenin feshedilmesi halinde, diğer tarafın sözleşmenin ifa edileceğine güvenmekten doğan zararını (menfi zarar) talep edebileceği hususu hüküm altına alınmıştır.

Hükümleri yerine getirileceğine inanılan bir sözleşmenin feshedilmesi halinde güvenin boşa çıkması dolayısıyla uğranılan zarar menfi zarar olarak tanımlanmaktadır. Yargıtay’ın yerleşik içtihatlarında da sözleşme taraflarının ifa olunmayan sözleşmeye güvenerek kaçırılan fırsattan kaynaklanan zararları menfi zarar olarak kabul edilmektedir.

İdare tarafından 25.09.2023 tarihinde “Mekanik Soğuk Su Sayacı Alım İşi” ihalesi yapılmıştır. İhale kapsamında 55.000 adet mekanik su sayacı alınacak olup, ekonomik açıdan en avantajlı teklif 945.450,00 \$ teklif bedeli ile Progress Enerji Sistemleri Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi tarafından verilmiştir.

İhalede ekonomik açıdan en avantajlı ikinci teklif ise 946.000,00 € bedel ile Baylan Ölçü Aletleri Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi tarafından verilmiştir.

Tablo 12: Mekanik Soğuk Su Sayacı Alım İşi İhalesinde Verilen Teklifler (1)

	Ekonomik Açıdan En Avantajlı Teklif (\$)	Ekonomik Açıdan İkinci En Avantajlı Teklif (€)	TL Kuru	Teklif Bedelleri (TL)	Alımı Yapılacak Mekanik Sayaç Sayısı	Birim Mekanik Sayaç Bedeli (TL)
... Enerji Sis. San. A.Ş	945.450,00		1 \$ = 26.4536	25.010.556,12	55.000	454,74
... Ölçü Aletleri Tic. A.Ş		946.000,00	1 € = 28.5412	26.999.975,20	55.000	490,91

Tablodan görüleceği üzere ekonomik açıdan en avantajlı teklif sahibi olan ... Enerji Sis. San. Tic. A.Ş tarafından birim mekanik sayaç bedeli olarak 454,74 TL teklif verilmişken, ikinci en avantajlı teklif sahibi olan ... Ölçü Aletleri Tic. A.Ş tarafından 490,91 TL teklif verilmiştir. Dolayısıyla ihaleyi ... Enerji Sis. San. Tic. A.Ş almıştır.

Adı geçen şirketin ihaleyi alması üzerine 11.12.2023 tarihinde sözleşme imzalanmıştır. Ancak yüklenici tarafından sunulan sayaç numunelerinin sözleşmede belirtilen teknik şartları sağlamaması nedeniyle söz konusu sözleşme İdare tarafından 15.04.2024 tarihinde feshedilmiştir.

İdare tarafından mekanik sayaç ihtiyacının karşılanması amacıyla 14.10.2024 tarihinde tekrar ihaleye çıkmıştır. Aşağıdaki tabloda söz konusu ihaleye ilişkin bilgiler yer almaktadır.

Tablo 13: Mekanik Soğuk Su Sayacı Alım İşi İhalesinde Verilen Teklifler (2)

	Ekonomik Açıdan En Avantajlı Teklif (\$)	Ekonomik Açıdan İkinci En Avantajlı Teklif (\$)	TL Kuru	Teklif Bedelleri (TL)	Alımı Yapılacak Mekanik Sayaç Sayısı	Birim Mekanik Sayaç Teklifi (TL)
... Ölçü Aletleri Tic. A.Ş	990.000,00		1 \$ = 33,8768	33.538.032,00	50.000	670,76
... San. Tic. A.Ş		1.050.000,00		35.570.640,00	50.000	711,41

Ekonomik açıdan en avantajlı teklif, birim mekanik sayaç bedeli olarak 670,76 TL teklif ile ... Ölçü Aletleri Tic. A.Ş tarafından verilmiştir.

Burada İdare tarafından yapılan ilk ihale sonucu imzalanan sözleşme yüklenici kusuru nedeniyle ifa edilmemiştir. İlk ihalede ortaya çıkan ekonomik açıdan en avantajlı ikinci teklif, İdarenin imzalanan sözleşmeye güvenerek kaçırdığı fırsatı oluşturmaktadır. Diğer bir ifade ile İdarenin ifa olunmayan sözleşmeye güvenerek kaçırmış olduğu fırsat, ilk ihaledeki ekonomik açıdan en avantajlı ikinci teklif sahibi tarafından sunulan 490,91 TL tutarındaki birim mekanik sayaç teklif bedelidir. Dolayısıyla ikinci ihalede ortaya çıkan birim mekanik sayaç alım bedeli (670,76 TL) ile kaçırılan fırsat olan (490,91 TL) arasındaki 179,85 TL’lik fark her bir mekanik sayaç için oluşan menfi zararı ifade etmektedir. 50.000 adet sayaç alımı yapılması münasebetiyle burada oluşan menfi zarar tutarı 8.992.500,00 TL’dir.

Sonuç olarak, İdare menfaatini teminen, İdarenin 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu’nun 125’inci maddesinden kaynaklanan hakkını kullanması ve adı geçen menfi zararın tazmini için ilgili hukuk mahkemesinde dava açması gerekmektedir.

BULGU 13: Yapım İşinin Sözleşmeye Uygun Olmayan Bir Şekilde Tasfiye Edilmesi

İdare tarafından ihalesi yapılarak sözleşmesi imzalanan ve inşasına başlanılan Kuzeybatı Çevre Yolu Mevcut Hatları Deplase İmalatları ve Balıkesir İli Karesi İlçesi 18-02 İmar Düzenleme Bölgesi Yol Yapım İşinin (2023/1019564 İKN) 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu ve Yapım İşleri Genel Şartnamesi (YİĞŞ)’nin ilgili maddelerinde belirtilen hükümlere uyulmaksızın feshedildiği görülmüştür.

Yapım işi ihalelerinde, Sözleşme’nin feshine ilişkin düzenleme 4735 sayılı Kanun’da yapılmıştır. YİĞŞ’de bahse konu Kanun hükümlerine benzer hükümler bulunmaktadır. 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu’nun “Yüklenicinin sözleşmeyi feshetmesi” başlıklı 19’uncu maddesinde;

“Sözleşme yapıldıktan sonra mücbir sebep halleri dışında yüklenicinin mali acz içinde bulunması nedeniyle taahhüdünü yerine getiremeyeceğini gerekçeleri ile birlikte yazılı olarak bildirmesi halinde, ayrıca protesto çekmeye gerek kalmaksızın kesin teminat ve varsa ek kesin teminatlar gelir kaydedilir ve sözleşme feshedilerek hesabı genel hükümlere göre tasfiye edilir.”

“İdarenin sözleşmeyi feshetmesi” başlıklı 20’nci maddesinde;

“Aşağıda belirtilen hallerde idare sözleşmeyi fesheder:

a) *Yüklenicinin taahhüdünü ihale dokümanı ve sözleşme hükümlerine uygun olarak yerine getirmemesi veya işi süresinde bitirmemesi üzerine, ihale dokümanında belirlenen oranda gecikme cezası uygulanmak üzere, idarenin en az on gün süreli ve nedenleri açıkça belirtilen ihtarına rağmen aynı durumun devam etmesi,*

b) *Sözleşmenin uygulanması sırasında yüklenicinin 25 inci maddede sayılan yasak fiil veya davranışlarda bulunduğu tespit edilmesi,*

Hallerinde, ayrıca protesto çekmeye gerek kalmaksızın kesin teminat ve varsa ek kesin teminatlar gelir kaydedilir ve sözleşme feshedilerek hesabı genel hükümlere göre tasfiye edilir.”

“Sözleşmeden önceki yasak fiil veya davranışlar nedeniyle fesih” başlıklı 21’inci maddesinde;

“Yüklenicinin, ihale sürecinde Kamu İhale Kanununa göre yasak fiil veya davranışlarda bulunduğu sözleşme yapıldıktan sonra tespit edilmesi halinde, kesin teminat ve varsa ek kesin teminatlar gelir kaydedilir ve sözleşme feshedilerek hesabı genel hükümlere göre tasfiye edilir.

Ancak, taahhüdün en az % 80’inin tamamlanmış olması ve taahhüdün tamamlattırılmasında kamu yararı bulunması kaydıyla;

a) *İvediliği nedeniyle taahhüdün kalan kısmının yeniden ihale edilmesi için yeterli sürenin bulunmaması,*

b) *Taahhüdün başka bir yükleniciye yaptırılmasının mümkün olmaması,*

c) *Yüklenicinin yasak fiil veya davranışının taahhüdünü tamamlamasını engelleyecek nitelikte olmaması,*

Hallerinde, idare sözleşmeyi feshetmeksizin yükleniciden taahhüdünü tamamlamasını isteyebilir ve bu takdirde yüklenici taahhüdünü tamamlamak zorundadır. Ancak bu durumda, yüklenici hakkında 26 ncı madde hükmüne göre işlem yapılır ve yükleniciden kesin teminat ve varsa ek kesin teminatların tutarı kadar ceza tahsil edilir. Bu ceza hakedişlerden kesinti yapılmak suretiyle de tahsil edilebilir.”

Düzenlemeleri bulunmaktadır. Dolayısıyla bir yapım işinin feshine karar verilebilmesi için bu düzenlemelerden birinin temel alınması gerekmektedir. Farklı bir sözleşmenin feshi gerekçesine gerek 4735 sayılı Kanun’da gerekse YİĞŞ’de yer verilmemiştir.

Ancak Kuzeybatı Çevre Yolu Mevcut Hatları Deplase İmalatları ve Balıkesir İli Karesi İlçesi 18-02 İmar Düzenleme Bölgesi Yol Yapım İşi fiziki olarak %15,12 gerçekleşme oranındayken, yüklenici hakedişlerin geç ödenmesini nedeniyle işin feshini talep etmiş, İdare ise içinde bulunulan nakit ve ödenek sıkıntısını gerekçe göstererek yüklenicinin talebini kabul ederek teminatların iade edilmesi suretiyle işin feshine karar vermiştir.

Sonuç olarak, bu şekilde gerçekleşen fesih yönteminin sözleşme eki YİGŞ ve 4735 sayılı Kanun hükümlerine aykırı olduğu değerlendirilmektedir.

BULGU 14: Yeni Su Aboneliklerinde Piyasadan Temin Edilen Standartlara Uygunluk Sağlamayan ve Kalibrasyonu Tam Olmayan Su Sayaçlarının Kullanılması

Yeni oluşturulan su aboneliklerinde, standartlara uygunluk ve kalibrasyon kontrolleri yapılmaksızın piyasadan temin edilen su sayaçlarının kullanıldığı tespit edilmiştir

3516 sayılı Ölçüler ve Ayar Kanunu'nun "Amaç" başlıklı 1'inci maddesinde;

“Bu Kanunun amacı, milli ekonominin ve ticaretin gereklerine ve kamu yararına uygun olarak Türkiye hudutları içinde her türlü ölçü ve ölçü aletlerinin doğru ayarlı ve uluslararası birimler sistemine uygun olarak imalini ve kullanılmasını sağlamaktır.”

"Kapsam" başlıklı 2'nci maddesinde;

“Uzunluk, alan, hacim, ağırlık ölçüleri, areometreler, hububat muayene aletleri, elektrik, su, havagazı, doğalgaz, akaryakıt sayaçları, taksimetreler, naklimetreler, akım ve gerilim ölçü transformatörleri ile demiryolu yük ve sarnıçlı vagonlarının muayenesi, ayarlanması ve damgalanması bu Kanun hükümlerine göre yapılır.”

Hükümleri yer almaktadır. Bu doğrultuda, yeni su aboneliklerinde kullanılacak su sayaçlarının muayene, ayar ve damgalama işlemlerinin söz konusu Kanun hükümlerine uygun olarak gerçekleştirilmesi zorunludur. Aksi takdirde, yeni aboneliklerde kullanılacak sayaçlar doğruluk ve güvenilirlik açısından yetersiz kalacağından, kullanılan suyun ölçümü ve faturalandırılması süreçleri sağlıklı bir şekilde yürütülemeyecektir.

Yapılan incelemelerde İdare'nin sorumluluk bölgesinde, 2024 yılı içinde toplam 19.899 adet yeni abonelik oluşturulmuştur. Oluşturulan yeni aboneliklerde kullanılan su sayaçlarından sadece 1.382 tanesinde İdare tarafından verilen ve kalibrasyonu yapılmış standartlara uygun sayaçlar kullanılmıştır. Geriye kalan 18.517 adet sayaç yeni abonelik açtıran kullanıcılar

tarafından piyasadan temin edilmiştir. Bu durum ise kullanılan su ölçümü ve faturalandırma işlemlerinin sağlıklı yapılamaması sonucunu doğurmaktadır.

Kullanılan su miktarının doğru ölçülememesi sonucu oluşabilecek kayıp ve kaçak su tüketiminin önlenmesi amacıyla, İdare tarafından mevcut sahadaki su sayaçlarının kalibrasyonu yapılmış su sayaçlarıyla değiştirilmesi gerekmektedir. Aynı şekilde yeni aboneliklerde kullanılacak sayaçların da standartlara uygun ve kalibrasyonu tam olan sayaçlardan olması sağlanmalıdır.

BULGU 15: Yapım işi kapsamında tanzim edilen Yeni Birim Fiyatların usulüne uygun olarak belirlenmemesi

Yapım işi kapsamında tanzim edilen yeni birim fiyatların usulüne uygun olarak belirlenmediği görülmüştür.

Yeni birim fiyat belirleme usulü Yapım İşleri Genel Şartnamesi'nin (YİGS) “Sözleşmede bulunmayan veya fiyatı belirli olmayan işlerin fiyatının tespiti” başlıklı 22'nci maddesinde belirtilmiştir. Bahse konu maddede;

“(1) 12 üncü maddenin 4 üncü fıkrasında belirtilen proje değişikliği şartlarının gerçekleştiği hallerde, işin yürütülmesi aşamasında idarenin gerekli görerek yapılmasını istediği ve ihale dokümanında ve/veya teklif kapsamında fiyatı verilmemiş yeni iş kalemlerinin ve/veya iş gruplarının bedelleri ile 21 inci maddeye göre sözleşme kapsamında yaptırılacak ilave işlerin bedelleri, ikinci fıkra da belirtilen usuller çerçevesinde yüklenici ile birlikte tespit (Değişik ibare: 08/08/2019-30856 R.G./28. md., yürürlük: 18/08/2019) edilir. Bu şekilde hesaplanacak ilave işlerin bedelleri; birim fiyat sözleşmelerde yeni birim fiyatlar üzerinden, anahtar teslim götürü bedel sözleşmelerde ise yeni birim fiyatlar üzerinden hesaplanacak artış tutarına göre belirlenecek ilerleme yüzdeleri esas alınarak yükleniciye ödenir.

(2) Yeni fiyatın tespitinde iş kalemi veya iş grubunun niteliğine göre aşağıdaki sıralamaya uyularak oluşturulan analizlerden biri kullanılır:

a) Yüklenicinin birim fiyatlarının/teklifinin tespitinde kullanarak teklifi ekinde (Ek ibare: 08/08/2019-30856 R.G./28. md., yürürlük: 18/08/2019) veya aşırı düşük teklif açıklaması kapsamında idareye sunduğu ve yeni iş kalemi/grubu ile benzerlik gösteren iş kalemlerine/gruplarına ait (Değişik ibare: 08/08/2019-30856 R.G./28. md., yürürlük: 18/08/2019) analizler dikkate alınarak oluşturulacak analizler.

b) İdarede veya diğer idarelerde mevcut olan ve yeni iş kalemine/grubuna benzerlik gösteren (Değişik ibare: 08/08/2019-30856 R.G./28. md., yürürlük: 18/08/2019) analizler dikkate alınarak oluşturulacak analizler.

c) İhaleyi yapan idarenin daha önce gerçekleştirdiği ve ihale konusu işe benzer nitelikteki yapım işlerinin sözleşmelerinde ortaya çıkan iş kalemleri/gruplarına ait maliyet (Değişik ibare: 08/08/2019-30856 R.G./28. md., yürürlük: 18/08/2019) analizleri dikkate alınarak oluşturulacak analizler.

ç) Yeni iş kaleminin/grubunun yapılması sırasında tutulacak puantajla tespit edilecek malzeme miktarları, işçi ve makinelerin çalışma saatleri ile diğer tüm girdiler esas alınarak oluşturulacak analizler.

(3) İş kalemi veya iş grubunun niteliğine uygun olarak yukarıdaki analizlere, kaynakların verimli kullanılması gözetilerek aşağıdaki rayiçlerden biri, birkaçı veya tamamı uygulanabilir:

a) Varsa yüklenicinin teklifinin ekinde (Ek ibare: 08/08/2019-30856 R.G./28. md., yürürlük: 18/08/2019) veya aşırı düşük teklif açıklaması kapsamında idareye verdiği teklif rayiçler.

b) İdarede veya diğer idarelerde mevcut rayiçler.

c) İhaleyi yapan idarenin daha önce gerçekleştirdiği ve ihale konusu işe benzer nitelikteki yapım işlerinin sözleşmelerinde ortaya çıkan fiyatlar.

ç) İdarece kabul edilmek şartıyla, ticaret ve/veya sanayi odasınca onaylanmış uygulama ayına ait yerel rayiçleri.

.....

(5) (Değişik fıkra: 08/08/2019-30856 R.G./28. md., yürürlük: 18/08/2019) İkinci fıkraya göre yeni fiyatın hesabında, yeni tespit edilecek iş kaleminin analizinde yer alan girdilere ait miktarların varsa rayiçlere ve genel giderlere tesiri dikkate alınır.

Bu itibarla, sözleşmede yeni birim fiyat analizleri için önceden belirlenmiş bir kâr ve genel gider oranı var ise bu oran dikkate alınarak yeni birim fiyat hesabı sonuçlandırılır.

Sözleşmede bu konuda bir oran belirlenmemiş ise, oluşturulan kâr ve genel gider hariç analiz tutarına %10 oranındaki yüklenici karına ilave olarak %15 oranına kadar idare ve yüklenicinin anlaştığı oranda genel gider eklenir.

Ayrıca, yüklenicinin teklifi kapsamında yeni iş kalemi ile benzerlik gösteren iş kaleminin bulunması halinde, bu madde kapsamında hesaplanan yeni birim fiyat; yüklenici tarafından benzerlik gösteren iş kalemi için teklif edilen birim fiyatın, idarece aynı iş kalemi için resmi analiz ve rayiçler de kullanılarak hesaplanan birim fiyata oranı (0,90'ı aşmamak üzere) ile

yeni iş kalemine ait resmi analiz ve rayiçler de kullanılarak hesaplanan birim fiyatın çarpılması sonucunda elde edilen tutarı geçemez.

Yüklenicinin teklifi kapsamında yeni iş kalemi ile benzerlik gösteren iş kaleminin bulunmaması halinde ise, yeni birim fiyat; yeni iş kalemine ait resmi analiz ve rayiçler de kullanılarak hesaplanan birim fiyatın %90'ını geçemez.”

Denilmek suretiyle yeni birim fiyat belirleme usulü anlatılmıştır.

Yukarıdaki madde hükmüne göre birinci bentte belirtilen yeni birim fiyat oluşturma şartlarının oluşması halinde ikinci bentte yer verilen ve uygun olan birim fiyat analizine üçüncü bentte belirtilen rayiçler uygulanmak suretiyle yeni birim fiyatın belirlenmesi gerekmektedir. Tespit edilen yeni birim fiyata beşinci bentte belirtilen varsa benzer poz indirimi yoksa %10 indirim tatbik edilmek suretiyle ödemeye esas yeni birim fiyatın belirlenmesi gerekmektedir.

YİĞŞ’de yeni birim fiyat belirlenmesi usulü bu şekilde belirlenmişken Balıkesir İli Muhtelif Mahalle Cadde ve Sokaklarında Beton Parke ve Bordür Yapım İşinde (İKN: 2022/1236387)

-İlave Poz-1: 25*25*9 cm boyutlarında kumlama yüzey işlemlili buhar kürlü beton oluk temini,

-İlave Poz-2: 15*30*75 cm boyutlarında kumlama yüzey işlemlili buhar kürlü beton bordür temini,

-İlave Poz-3: 6 farklı ebatlı düz beton parke temini (Antrasit kumlama yüzey işlemlili 8 cm yüksekliğinde)

İş kalemleri için üç firmadan alınan tekliflerin ortalaması belirlenmek suretiyle yeni birim fiyat tanzim edilmiştir. Bu şekilde yeni birim fiyat belirlenmesi işe esas Sözleşme eki YİĞŞ’nin 22’nci maddesinde yer verilen usule uygun değildir.

Sonuç olarak, yeni birim fiyatın belirlenmesinde uygulanacak sürecin sözleşmede belirlenen esaslara uygun olması gerektiği değerlendirilmektedir.

BULGU 16: İşçilerin Birikmiş Yıllık Ücretli İzinlerinin Kanuna Uygun Olarak Kullandırılmasına İlişkin Tedbirlerin Alınmaması

İdare bünyesinde çalışan işçilerin sosyal hakları olan yıllık ücretli izinlerinin zamanında düzenli olarak kullandırılmadığı ve bu nedenle birikmiş yıllık izin sürelerinin bulunduğu görülmüştür.

Anayasa’nın “Çalışma şartları ve dinlenme hakkı” başlıklı 50’nci maddesinde; dinlenmenin çalışanların hakkı olduğu ve bu haklar ile şartlarının kanunla düzenleneceği hüküm altına alınmıştır.

4857 sayılı İş Kanunu'nun 53'üncü maddesinde işçilere yıllık izin verileceği ve yıllık ücretli izin hakkından vazgeçilemeyeceği; 56'ncı maddesinde yıllık iznin 53'üncü maddede gösterilen süreler içinde işveren tarafından sürekli bir şekilde verilmesinin zorunlu olduğu; 59'uncu maddesinde iş sözleşmesinin herhangi bir nedenle sona ermesi halinde işçinin hak kazanıp da kullanmadığı yıllık izin sürelerine ait ücretin, sözleşmenin sona erdiği tarihteki ücreti üzerinden kendisine veya hak sahiplerine ödeneceği; 60'ıncı maddesinde yıllık ücretli izinlerin, yürütülen işlerin niteliğine göre yıl boyunca hangi dönemlerde kullanılacağı, izinlerin ne suretle ve kimler tarafından verileceği veya sıraya bağlı tutulacağı, yıllık iznin faydalı olması için işveren tarafından alınması gereken tedbirler ve izinlerin kullanılması konusuna ilişkin usuller ile işverence tutulması zorunlu kayıtların şekline ilişkin hususların ilgili Bakanlık tarafından hazırlanacak bir Yönetmelik ile gösterileceği belirtilmiştir.

Bu Kanun hükmüne istinaden 03.03.2004 tarihli ve 25391 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Yıllık Ücretli İzin Yönetmeliği'nde de yıllık izinlerin kullanımı ile ilgili olarak İş Kanunu'na benzer düzenlemeler yapılmıştır.

Aynı Kanun'un 103'üncü maddesinde ise yıllık ücretli izni bu Kanun'un 56'ncı maddesine aykırı olarak bölen veya hak edilmiş izni kullanmadan iş sözleşmesinin sona ermesi halinde bu izne ait ücreti ödemeyen veya belirtilen Yönetmelik'in esas ve usullerine aykırı olarak izin kullandırmayan veya eksik kullandıran işveren veya işveren vekiline bu durumda olan her işçi için iki yüz yirmi Türk lirası (2024 yılında 2.666,00-TL) idari para cezası verileceği hükme bağlanmıştır.

Ayrıca Cumhurbaşkanlığı'nın 30.06.2021 tarihli ve 31527 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Tasarruf Tedbirleri konulu 2021/14 sayılı Genelge'sinde; 4857 sayılı Kanun kapsamında çalışan işçilerin yıl içinde kazandıkları yıllık ücretli izin sürelerinin ilgili yıl içerisinde, önceki yıllarda hak kazanıp kullanmadıkları yıllık izin sürelerinin de yürütülen hizmetlerde aksamaya sebep olmayacak şekilde azami üç yıl içerisinde kullandırılması gerektiği belirtilmiştir.

Yukarıda yer alan düzenlemelere göre işverenin yıllık izinleri kullandırma yükümlülüğünü yerine getirmemesi ve işçinin de izin hakkından feragat etmesi mümkün değildir. Diğer taraftan işçiler emekli olduklarında veya herhangi bir şekilde iş akitleri sona erdiğinde mevzuat hükümleri gereği yıllık izin hakları ücrete dönüşmekte ve yıllık izin karşılığı yapılacak olan bu ücret ödemesi de işçinin son ücreti üzerinden yapılacağından yüksek tutarlarda ödeme yapılmasına neden olmaktadır.

Ayrıca, Anayasal bir hak olan yıllık izinlerin kullandırılmaması durumunda idareler, 4857 sayılı İş Kanunu'nun 103'üncü maddesi gereğince idari para cezası ile karşı karşıya kalabilmektedir.

Yapılan incelemede, İdarede görev alan kadrolu 169 işçi olup bunlardan 58'inin 100 günden fazla olmak üzere toplam 14.365 gün kullanılmayan izinlerinin olduğu tespit edilmiştir.

Bu işçiler emekli olduklarında veya herhangi bir şekilde iş akitleri sona erdiğinde mevzuat hükümleri gereği yıllık izin hakları işçinin son ücreti dikkate alınarak izin ücreti ödeneceğinden idareler açısından öngörülemeyen giderlerin ortaya çıkmasına neden olacaktır.

Sonuç olarak, işçilerin yıllık ücretli izinlerinin, mevzuata uygunluk ve idareye ek mali külfet getirmemesi amacıyla biriktirilmeden, zamanında ve düzenli olarak kullandırılması sağlanmalıdır.

T.C. SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

06520 Balgat / ANKARA

Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00

e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr

<https://www.sayistay.gov.tr>

8. EKLER**EK 1: BULGULARA İLİŞKİN İZLEME TABLOSU**

Önceki Yıl/Yıllar Sayıştay Denetim Raporuna İlişkin İzleme Tablosu			
Bulgu Adı	Yıl	İdare Tarafından Yapılan İşlem	Açıklama
İşçilerin Birikmiş Yıllık Ücretli İzinlerinin Kanuna Uygun Olarak Kullanılmasına İlişkin Tedbirlerin Alınmaması	2023	Yerine Getirilmedi	
Kanalizasyon ve Su Tesisleri Harcamalarına Katılma Payının Alınmaması	2023	Yerine Getirilmedi	
İlçe Belediyeleri Adına Yapılan Evsel Katı Atık ve Çevre Temizlik Vergisi Tahsilatlarından Hizmet Bedeli Adı Altında Yapılan Kesintilerin İade Edilmemesi	2023	Yerine Getirilmedi	
İdare Personeline Yasal Sınırın Üzerinde Fazla Çalışma Yaptırılması	2023	Yerine Getirilmedi	
Atıksu Gelirlerinin Yarısının İleri Atıksu Arıtma Tesislerinin Kurulması ve İşletilmesi İçin Ayrılmaması	2023	Yerine Getirilmedi	